

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

VOOR EEN NIEUW ONTWERP VAN WET INZAKE STEDEBOUW

Sedert jaren wordt van verschillende zijden en vooral door de practici aangedrongen op een herziening van de besluitwet van 2 december 1946 betreffende de Stedebouw.

Deze besluitwet neemt eenvoudig de tekst over van het besluit van de Secretarissen-Generaal van 12 september 1940 « betreffende de urbanisatie van zekere gemeenten met het oog op 's lands wederopbouw ». Voordien bestond de besluitwet van Le Havre van 1915 die echter nooit werd toegepast. Tussen 1920 en 1931 werden in talloze commissies en vergaderingen ontwerpen van een nieuwe wetgeving inzake Stedebouw besproken. In 1931 diende Senator Vinck een wetsvoorstel in dat herhaaldelijk in het Parlement werd besproken, tot in 1940 de oorlog uitbrak zonder dat de tekst in beide Kamers was goedgekeurd.

Voor de noodzaak geplaatst spoedmaatregelen te nemen om een ordeloze wederopbouw te vermijden namen de Secretarissen-Generaal gewoon een tekst over die was opgesteld door het Studiecentrum tot Hervorming van de Staat. Deze tekst is het besluit van 12 september 1940 geworden. Bij de bevrijding werd dit besluit opnieuw voor korte duur in werking gesteld. Toen bleek, dat ook ditmaal het Parlement geen definitieve tekst zou goedkeuren vooraleer de buitengewone machten waarover de Koning krachtens de wetten van 1939-1944 beschikte zouden verstrijken, werden de bepalingen van het besluit van 12 september 1940 opnieuw in werking gesteld in de vorm van de besluitwet van 2 december 1946.

Vaak en terecht is gewezen op de onduidelijke formulering van de bepalingen der besluitwet van 2.12.1946. Vermits het gaat om een tekst die kracht van wet heeft ingevolge de buitengewone machten waarover de regering op dat tijdstip beschikte, ligt het daarenboven voor de hand dat alle parlementaire voorbereiding ontbreekt. In veel gevallen is dan ook niet uit te maken wat de wetgever heeft gewild. Ook heeft de thans vigerende wetgeving inzake Stedebouw een tijdelijk karakter, zodat haar bepalingen het gezag missen die een definitieve wetgeving eigen zijn.

Een ander bezwaar is dat de besluitwet slechts een beperkte draagwijdte heeft wat het grondgebied van het Rijk betreft. Op 31 december 1956 waren 1671 gemeenten op 2670 aan het stelsel van de Stedebouw onderworpen. Het spreekt vanzelf dat de vast-

gestelde maatstaven — verwoestingen door de oorlog aangericht en werken met het oog op de werkverschaffing — niet meer beantwoorden aan de eisen van deze tijd. Ten slotte zij opgemerkt dat de besluitwet betreffende de Stedebouw bestaande wetgevingen aanvult, die, zoals de provincie- en de gemeentewet, wegens hun belang en de lange duur van hun toepassing diepe wortel in het rechtsbesef van de rechtsonderhorigen hebben geschoten.

Krachtens artikel 1 van de besluitwet van 2 december 1946 kan de Koning sommige gemeenten onder het stelsel van de Stedebouw plaatsen. Hij beschikt daartoe over 2 maatstaven : verwoestingen door oorlogshandelingen in de gemeenten aangericht en de mogelijkheid om op het grondgebied van de gemeenten openbare werken te verrichten met het oog op de werkverschaffing. Gemeenten die zodoende onder het stelsel van de Stedebouw worden geplaatst, moeten naargelang het geval een algemeen plan van aanleg voor het gehele grondgebied en bijzondere plannen van aanleg voor bepaalde gebieden of voor het gehele grondgebied voorleggen. Daarenboven bepaalt artikel 18 dat niemand op het grondgebied zoals dit is omschreven door het Koninklijk besluit waarbij tot het opmaken van een algemeen of bijzonder plan van aanleg wordt besloten, mag bouwen, afbreken, wederopbouwen, ontbossen of het relief van de grond aanzienlijk wijzigen, door graven of aardaan zonder voorafgaande schriftelijke en uitdrukkelijke toelating van de Minister van Openbare Werken of van zijn gemachtigde. Daags na het opmaken van het proces-verbaal echter, hetwelk vaststelt dat een algemeen of een bijzonder plan van aanleg, waartoe bij koninklijk besluit is besloten, op het gemeentehuis is neergelegd, zijn de voorschriften van het eerste lid alleen nog van kracht voor de grondgebieden die door het ingediend plan omschreven zijn.

Een recent arrest van 15 december 1958 van het Hof van Cassatie heeft eens te meer de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid onverwijld een einde te maken aan de rechtsonzekerheid die het gevolg is van de besluitwet van 2 december 1946 betreffende de Stedebouw.

Dit arrest, waarvan de terugslag aanzienlijk kan zijn op gebied van de ruimtelijke ordening van het grondgebied, heeft betrekking op de draagwijdte van

artikel 18, 3° lid van voormelde besluitwet dat bepaalt dat «Vanaf één dag na het opmaken van het proces-verbaal, dat de neerlegging op het gemeentehuis vaststelt van een algemeen of bijzonder plan van aanleg, besloten bij koninklijk besluit, zullen de voorschriften van de eerste alinea slechts nog van kracht zijn voor de grondgebieden die door het ingediend plan omschreven zijn».

Aanleiding tot het geschil was het feit dat in de loop van 1956 door een zekere Léon Godart, apotheker te Andenne, aldaar 49 particuliere garages gebouwd werden zonder voorafgaande schriftelijke en uitdrukkelijke machtiging vanwege de Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw of van zijn gemachtigde en zulks hoewel de Stad Andenne bij besluit van de Regent dd. 1 februari 1945 onder het stelsel van de Stedebouw werd geplaatst. Op klacht van het provinciaal Bestuur van de Stedebouw werd Godart door de Procureur des Konings voor de correctionele rechtbank te Namen gedaagd, wegens overtreding van de besluitwet van 2 december 1946.

De Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw stelde zich burgerlijke partij. Bij vonnis van 3 april 1957 werd Godart vrijgesproken. Dit vonnis werd door het Hof van Beroep te Luik bij arrest van 20 juni 1958 bevestigd. De rechtbank van Namen en na haar het Hof van Beroep te Luik hebben aangenomen, dat uit lid 3 van artikel 18 der besluitwet van 2 december 1946 volgt, dat de voorafgaande machtiging vanwege de Minister van Openbare Werken niet vereist zou zijn omdat, sedert een koninklijk besluit aan de Stad Andenne de verplichting oplegde een algemeen aanlegplan voor het gehele grondgebied en bijzondere aanlegplannen op te maken, de Stad ten minste één bijzonder aanlegplan voor de wijk van de brug had opgemaakt; dat de betwiste gebouwen waren opgericht, nadat dit bij koninklijk besluit goedgekeurd bijzonder aanlegplan ten gemeentehuize was neergelegd, op een perceel dat buiten het door het plan afgebakend gebied gelegen was.

Bij arrest van 15 december 1958 heeft het Hof van Cassatie deze stelling aanvaard. Het arrest, gewezen op eensluidend advies van Eerste Advokaat Generaal Janssens de Bisthoven luidt als volgt :

Nr 9341 Belgische Staat, Minister van Openbare Werken, burgerlijke partij

tegen

Godart, Léon, beklaagde.

Het Hof,

gehoord Raadsheer Vroonen in zijn verslag en op de conclusiën van Eerste Advokaat Generaal Janssens de Bisthoven;

Gezien het bestreden arrest op 20 juni 1958 door het Hof van Beroep te Luik gewezen;

Overwegende dat het besluit van de Secretarissen-Generaal van 12 september 1940 betreffende de urbanisatie van zekere gemeenten met het oog op de wederopbouw van het land door de besluitwet van 5 mei 1944 nietigverklaard, door het besluit van de Regent van 17 november 1944 tijdelijk in werking is gesteld voor een duur van twaalf maanden te rekenen van 1 september 1944; dat de duur van zijn inwerkingtreding door het besluit van de Regent van 31 augustus 1945 verlengd werd tot 31 augustus 1947; dat de besluitwet van 2 december 1946 in de plaats is gekomen van voormeld besluit van 17 november 1944, dat opgehouden heeft uitwerking te hebben de dag van de inwerkingtreding van voornoemde besluitwet;

dat, echter, krachtens zijn artikel 30, alle bepalingen genomen op grond van het besluit van 17 november 1944 bindend bleven;

Overwegende dat een besluit van de Regent van 1 februari 1945, ter uitvoering van voormeld besluit van 17 november 1944, een lijst heeft opgemaakt van de gemeenten die gehouden zijn aanlegplannen van hun grondgebied op te maken; dat de Gemeente Andenne erin voorkomt;

Overwegende echter dat luidens artikel 18, eerste lid, 1° van de besluitwet van 2 december 1946, op het grondgebied omschreven bij het koninklijk besluit waarbij tot het opmaken van een algemeen of bijzonder plan van aanleg wordt besloten en wel vanaf de openbaarmaking van dit besluit in het Staatsblad, niemand mag bouwen, afbreken, wederopbouwen..., zonder voorafgaande geschreven en uitdrukkelijke toelating van de Minister van Openbare Werken of van zijn afgevaardigde;

Overwegende dat wanneer, zoals in het onderhavige geval, het koninklijk besluit dat beslist tot het opmaken van een aanlegplan van het grondgebied van een gemeente, dit grondgebied niet anders omschrijft, de verbodsbepalingen die in de evengenoemde teksten voorkomen, op het ganse grondgebied van de gemeente van toepassing zijn;

Overwegende echter dat luidens artikel 18, 3° lid, «vanaf één dag na het opmaken van het proces-verbaal, dat de neerlegging op het gemeentehuis vaststelt van een algemeen of bijzonder plan van aanleg, besloten bij koninklijk besluit, zullen de voorschriften van de eerste alinea slechts nog van kracht zijn voor de grondgebieden die door het ingediend plan omschreven zijn»;

Overwegende dat deze tekst doelt op enig algemeen of bijzonder plan, zonder onderscheid noch voorbehoud;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt : «dat beklaagde er de betwiste gebouwen heeft opgericht op een tijdstip waarop het algemeen aanlegplan van de gemeente Andenne nog niet was neergelegd, het na de dag waarop een proces-verbaal was opgemaakt, hetwelk vaststelde dat ten gemeentehuize van Andenne waren neergelegd verschillende bij koninklijk besluit goedgekeurde aanlegplannen tot begrenzing van gebieden, waaronder de plaats waar beklaagde's gebouwen werden opgericht, niet voorkomt»;

Overwegende dat het arrest zodoende constateert dat verweerder gebouwd heeft buiten het gebied begrens door de ten gemeentehuize neergelegde plannen; dat het uit deze constataties wettig afleidt dat verweerder de voorschriften van artikel 18 der besluitwet van 2 december 1946 niet heeft overtreden en dat de betichting dus niet bewezen is;

Dat het middel in rechte faalt;

Om deze Redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser tot de kosten ».

De bewoordingen van het bovenstaand arrest geven duidelijk de stelling van het Hof weer : heeft het verbod te bouwen zonder voorafgaande machtiging van de Minister van Openbare Werken een algemene draagwijdte wat betreft een gebied onder het stelsel van de stedebouw, zulk een verbod verliest dergelijk karakter zodra een plan het grondgebied, dat ingevolge een koninklijk besluit onder toepassing van de besluitwet valt, heeft afgebakend.

Dit standpunt dat schijnt te stroken met de tekst zelf van artikel 18, 3° lid, is niettemin volledig in

tegenspraak met de opvatting en de bedroeling van de wetgever. In elke rechtspleging met het oog op het vaststellen van een gemeentelijk aanlegplan zijn twee koninklijke besluiten nodig krachtens artikelen 1 en 10 der besluitwet. Het eerste besluit, het enige dat hier belang heeft, legt aan de gemeente de verplichting op aanlegplannen op te maken en brengt aldus het grondgebied van de gemeente onder het stelsel van de stedenbouw. Wat de draagwijdte van de verplichting betreft kunnen zich drie gevallen voordoen :

a) de gemeente kan verplicht worden enkel een algemeen aanlegplan op te maken ;

b) de gemeente kan verplicht worden, hetzij één enkel bijzonder aanlegplan, hetzij verschillende bijzondere aanlegplannen op te maken ;

c) de gemeente kan verplicht worden een algemeen aanlegplan en bijzondere aanlegplannen op te maken.

Om de juiste betekenis van de verplichting te omschrijven dienen we terug te gaan tot de toelichting bij het besluit van de Secretaris-Generaal van 12 september 1940, waar de volgende verduidelijking wordt gegeven : « Het kan strijdig zijn met de economie en met een wijs beleid, dat zekere gedeelten van de omgeving zich voorbarig of wanordelijk ontwikkelen. Naar gelang van hun plaats en hun bestemming vergen de wijken een bouwtrant, ingegeven door de lokale overlevering, of laten zij meer vrijheid in opvatting toe. Deze uiteraard veranderlijke problemen kunnen geen gelukkige oplossing krijgen indien de ordening van de gemeente niet het voorwerp uitmaakt van een algemeen voorafgaand overzicht. De ervaring leert, dat zulks tot nog toe maar al te zeer ontbroken heeft. Derhalve voorziet het besluit enerzijds het opmaken van een algemeen plan van aanleg (artikel 2) en, anderzijds, het opmaken van bijzondere plannen van aanleg (artikel 3), die hetzij een wijk, hetzij een verkeersader, hetzij zelfs een openbaar plein of een groep huizen betreffen. » Indien het bijzonder plan betrekking heeft op een deel van het grondgebied van de gemeente, betreft het algemeen plan vanzelfsprekend het gehele grondgebied. Dit blijkt weer uit dezelfde toelichting waarin de volgende verklaring voorkomt : « Het algemeen plan duidt de algemene toestand aan en, eventueel, de verplichte aanwending van verschillende zones van het grondgebied voor bepaalde doeleinden : woongelegenheden, nijverheid, landbouw, enz... Indien de toestand zulks vereist, zal, zoals dit in andere landen gebeurt, een onderscheid worden gemaakt in de verschillende soorten van woongelegenheden : arbeiderswoningen, goedkope woningen, tuinvijken, villa's, woningen met mindere of meerdere grote dichtheid. In het belang van de normale ontwikkeling van de gemeente, en vooral met het oog op het economisch rendement, de veiligheid, de hygiëne en de schoonheid, zullen beperkingen, bouwverbod inbegrepen, kunnen worden opgelegd.

» Bij het uitoefenen van deze uitgebreide rechten, zullen de verantwoordelijke besturen het zich tot plicht rekenen het algemeen welzijn op rechtmatige wijze in overeenstemming te brengen met de private rechten. De belangrijkste verkeerswegen die zullen aangelegd of gewijzigd worden, hetzij wegen, kanalen, spoorwegen, zullen op het algemeen plan voorkomen, zoniet met het juiste tracé, dan toch volgens hun hoofdrichting. Ten slotte zal het plan ook nog aanwijzingen geven betreffende de waarschijnlijke volgorde in de verwezenlijking van deze verschillende elementen, met dien verstande dat deze aanduiding in de toekomst niet bindend behoeft te zijn indien de behoefte tot wijziging wordt gevoeld, hetgeen vastgesteld zal wor-

den door de goedkeuring van de bijzondere plannen. Deze laatste omvatten vanzelfsprekend de meer gedetailleerde en de meer nauwkeurige aanduidingen die onmisbaar zijn voor de uitvoering, en wel het definitief verloop van de hoofd- en secundaire verkeerswegen, het nauwkeurig beloop van hun rooilijnen, de omtrek van de te onteigenen onroerende goederen, telkens onder vermelding van de onteigenaar. »

Op het tijdstip waarop de betwisting ontstond, was de stad Andenne ingevolge het besluit van de Regent van 1 februari 1945 gehouden tot het opmaken van een algemeen aanlegplan en van bijzondere aanlegplannen en had ze slechts één enkel bijzonder aanlegplan voor een beperkt deel van haar grondgebied opge maakt.

Het standpunt van het Hof van Cassatie nu heeft voor gevolg dat zonder machtiging van de Minister van Openbare Werken, kan worden gebouwd op het grootste deel van het grondgebied der stad Andenne, waarop de voorschriften van het algemeen aanlegplan later van toepassing zullen zijn, terwijl het toch klaarblijkelijk de bedoeling van de wetgever is dat geen gebouwen worden opgericht, die het slagen van elk aanlegplan in gevaar zouden brengen. Gaat het in dergelijke omstandigheden op vol te houden, dat de algemene verbodsbepaling niet meer van toepassing zou zijn zodra een klein deel van het grondgebied van een gemeente door een bijzonder aanlegplan wordt afgebakend ? Dat op dergelijke vraag ontkennend moet worden geantwoord blijkt duidelijk uit volgende passus van de hierboven geciteerde toelichting : « Deze beschikking heeft een dubbel doel. Tussen het ogenblik waarop de Commissaris-Generaal — nu de Koning — het besluit neemt tot het opmaken van een plan van aanleg en het ogenblik waarop hij definitief uitspraak doet over de uitgestrektheid van het grondgebied en de voorschriften van het definitief plan, zal een tamelijk lang tijdstip verlopen, tijdens hetwelk onzekerheid zal heersen. Aan de ene kant moest worden voorkomen dat voorbarige werken het plan dat in voorbereiding is in het gedrang zouden brengen ; aan de andere kant mag de bedrijvigheid niet worden gehinderd, die zonder invloed is op de toekomst. De speciale procedure der voorafgaande machtiging laat toe deze uiteenlopende belangen in overeenstemming te brengen ».

Aan de hand van vorenstaande teksten, die ten grondslag liggen aan de besluitwet van 2 december 1946, kan moeilijk worden volgehouden dat de bedoeling van de wetgever zou zijn geweest dat goedkeuring door de Koning van één enkel bijzonder aanlegplan voor een beperkt deel van het grondgebied van een gemeente zou leiden tot verval van de algemene draagwijdte van de verbodsbepaling voor de overige delen van het grondgebied.

Hier rijst dan de vraag welke de betekenis is van het derde lid van artikel 18, dat tot deze betreunswaardige interpretatie aanleiding heeft gegeven. Uit hetgeen voorafgaat menen wij te mogen besluiten dat waar artikel 18, 3° lid, verklaart dat de rechtspleging van de voorafgaande en uitdrukkelijke machtiging beperkt wordt tot het grondgebied omschreven door het algemeen of bijzonder aanlegplan dat bij koninklijk besluit werd goedgekeurd, hier in werkelijkheid het plan wordt bedoeld dat op definitieve wijze het te urbaniseren grondgebied afbakt. Heeft het besluit dat het grondgebied van de gemeente onder het stelsel van de stedenbouw plaatst aan de gemeente de verplichting opgelegd een algemeen aanlegplan op te maken, dan zal het bij artikel 18, 3° lid, bedoeld plan het algemeen aanlegplan zijn ; het zal in het ander geval

het bijzonder aanlegplan of verschillende bijzondere aanlegplannen zijn, indien het centrale bestuur alleen deze verplichting aan de gemeente heeft opgelegd. Het staat echter vast dat, zodra een gemeente verplicht wordt een algemeen aanlegplan op te maken, het in artikel 18, 3^e lid, bedoeld plan alleen dat aanlegplan kan zijn.

Wij zijn de mening toegedaan dat het besproken arrest tot heel wat juridische moeilijkheden en verwarring op bestuurlijk gebied zal leiden. In afwach-

ting dat de Minister van Openbare Werken bij het Parlement een nieuw ontwerp inzake stedenbouw heeft ingediend, zal het onmogelijk blijken het algemeen belang voorrang te geven boven de uiteenlopende en vaak tegenstrijdige persoonlijke belangen van hen die willen bouwen.

R. SENELLE.

Docent aan de Rijksuniversiteit te Gent.

Landpacht — De rechtspraak van de Burgerlijke Rechtbank te Gent in 1956, 1957 en 1958

De bijzonderste uitspraken gedaan vóór 1 januari 1956 werden aangehaald door de heren De Clerck en Sevens in hun verhandeling *Landpacht*, verschenen in de Algemene Practische Rechtsverzameling.

De bedoeling is, nu de vonnissen aan te halen die in 1956, 1957 en 1958 werden uitgesproken door dezelfde tweede kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Gent.

Om de lezers van de Algemene Practische Rechtsverzameling ter wille te zijn zal iedere aanhaling voortaan het desbetreffend nummer van de bedoelde verhandeling *Landpacht* vermelden.

4. Het onderscheid tussen een *gewone huishuur* en een landpacht is niet altijd zo gemakkelijk. De bijzonderste overwegingen in twee dergelijke gevallen waren:

» Overwegende dat het hoofdbestanddeel bij het sluiten van de huurovereenkomst betreffende de gebouwen wél was te voldoen aan de noden van een landbouwbedrijf, zoals blijkt uit de ligging, de schikking van de gebouwen, en de huur van 1 ha. 23 a. 33 ca. grond ; » (Van Acker t. Van de Walle, 8 maart 1956).

» Overwegende dat de appellant op het einde van 1951 een huis met annexes en grond in huur heeft genomen en dat het hoofdelement van de huurovereenkomst wel degelijk de huisvesting was ;

» Overwegende immers dat de appellant toentertijd een spoorwegaarbeider was ; dat hij zijn woning — die in geen enkele mate op land- of tuinbouw was gericht — had verkocht, en gedwongen was onmiddellijk een onderdak te vinden voor hem, zijn echtgenote en de negen kinderen ; dat de huurprijs per maand diende betaald ;

» Overwegende dat de appellant de minder gewenste grond zo goed en zo kwaad als het ging heeft gebruikt, zonder echter aan dit element van de huur — ceel werkelijk belang te hechten ; » (Pollier t. De Meester, 29 maart 1957).

5. Geldt de landpachtwetgeving voor *bloemisterijen* ?

» Overwegende dat onmiddellijk de vraag rijst of de onderwerpelijke huurovereenkomst in enige mate dienstig is voor het winnen van vruchten van de bodem, nu de appellant zijn planten kweekt in potten, bakken en azaleaperken, die allen gevuld worden met aangevoerde bijzondere grond ;

» Overwegende dat zelfs indien op bepaalde ogenblikken de planten werkelijk bodemvruchten zouden zijn, de bodem een zó bijkomstige rol speelt in de onderwerpelijke overeenkomst dat de beweerd gemengde huurovereenkomst niet als een landpacht kan aangezien worden ; dat immers de serren één derde van de oppervlakte bekleden, en met de verwarmings- en besproeiingsinstallaties ruim de negen

» tienden van de huurprijs rechtvaardigen (Rb. Gent, » tweede Kamer, 26 juni 1952 inzake Acke t. De Landsheere, en 13 nov. 1953, inzake Sekwester t. Dhaese) ; » (De Schryver t. N.V. Etabl. Denijs, 16 maart 1956).

12. De verhouding *landpacht — arbeidsovereenkomst* — kwam ter sprake in dezer voege :

» Overwegende dat pachter en eigenares in geschil » zijn omtrent het geldigverklaren van de opzegging » en het bepalen van het pachtgeld ;

» Overwegende dat de appellant het landeigendom » sedert méér dan achttien jaar betreft, maar aan » voert dat zijn pachtovereenkomst gedurende enkele » tijd werd omgezet in een ongenoemde overeenkomst, » om pas in juli 1954 opnieuw een landpacht te worden, » zodat de éérste ingebruikneming pas in 1963 zou » eindigen ;

» Overwegende dat ook in de onderwerpelijke tussenperiode het huis, het grootste deel van de stallen, » en alle landerijen volkomen onder gezag en op risico » van de appellant werden uitgebaat ; dat de pacht » prijs weliswaar werd verrekend met de vergoeding » voor zijn prestaties ten gunste van de eigenares, maar » dat de oudere pachtovereenkomst voor het overige » volkomen onafhankelijk bleef van de overeenkomst » aangaande de diensten in het proefstation ; dat het » toch klaarblijkelijk is dat de appellant bijvoorbeeld » nooit de toepassing van artikel 1774, § 3, 4^e zou aan » vaard hebben ; dat trouwens zelfs indien de land » pacht op een bepaald ogenblik een onderdeel ware » geworden van een arbeidsovereenkomst, dan nog de » landpachtwetgeving van toepassing zou gebleven zijn, » zij het met bepaalde modaliteiten (art. 1774, § 3, 4^e » en 1775 vierde laatste lid) zodat het oudere gebruik » nog altijd verder liep en blijft duren ; » (Herman t. Dossche, 7 januari 1956).

20. Tijdens de *minderjarigheid* van de eigenaar werd een pacht toegestaan. Meerderjarig geworden wil hij de overeenkomst zien eindigen met de lopende negen jaar (artt. 1718 en 1429 B.W.). De rechtbank eist de gewone opzegging in zaken van landpacht.

» Overwegende dat werkelijk deze artikelen toepasselijk blijven op landpachten, zodat een landpacht » door de voogd toegestaan voor meer dan negen jaar, » na de meerderjarigheid kan verminderd worden ;

» Overwegende echter dat zelfs een dergelijke inkorting niet kan beletten dat de landpacht toch zijn » tweede periode ingaat, niet krachtens de overeen » komst maar krachtens de landpachtwetgeving (De » Clerck en Sevens, A.P.R. tw. Landpacht, n° 20 in » fine, en 83 ; Savatier, Manuel Juridique des Beaux » Ruraux, n° 37, blz. 64 tweede lid en vlg. ; De Clerck » en Sevens, o.c., n° 56 ; Savatier, o.c., n° 168 bis in » fine) ;

«Overwegende dat terloops dient aangemerkt dat » artikel 16, III Handelshuurwet overbodig ware ge- » weest voor de minderjarige, de geïnterdiceerde, de » naakte eigenaar en de gehuwde vrouw, indien de » artikelen 1718 en 1429 B.W. hen reeds het middel » verschaffen om de lopende huurovereenkomst te be- » eindigen ; » (Ergo t. Ergo en cn, 26 september 1958).

50. «De contractuele verbintenis tot herstel» van het eigendom dat «in een zo erbarmelijke toestand verkeert» kan neerkomen «op een ongehoorde ver- » zwaring van de tegenprestatie van de pachter, wat » ingevolge de besluiten van 26 november en 4 decem- » ber 1940, 11 december 1944 en 30 mei 1945 en de wet » van 26 juli 1952 vooralsnog onwettig blijft ; dat » daarenboven dergelijk beding thans nietig is (art. 1773 » B.W. ; art. 20 wet 7 juli 1951) ; » (Van de Velde t. Schepens, 14 december 1956).

54. Vrij zonderling was de pachtvereenkomst tus- sen enerzijds ouderlingen en anderzijds een 27 jaar jongere landbouwer «*zijn leven gedurende*» ;

» dat de prijs werd bepaald op 1.000 frank, aan te » passen telkens dit bedrag buiten verhouding zou zijn » met de heersende prijzen, dat tevens werd bedongen : » de heer Remigius-Gerardus De Muynck voornoemd is » verplicht aan de prijs van de dag werk te leveren bij » de verpachters en op dezès aanvraag, zoals hij zulks » als nu gewoon is. Dit is uitdrukkelijk voorwaarde » van dit pachtcontract en wordt door hen aanvaard ; »

Na het overlijden van de verpachters paste de recht- bank de prachtprijs aan :

«Overwegende dat klaarblijkelijk de arbeidspresta- » ties enkel bedongen werden intuïtu personae ten » gunste van de echtgenoten De Decker-Verschelden en » niet voor gelijk welke verkrijger van het eigendom ; » dat niet eens wordt beweerd dat de pachter aan deze » last zou tekort geschoten zijn binst het leven van de » oorspronkelijke verpachters ; dat waar de echtgeno- » ten De Decker-Verschelden ruim vijf en twintig jaar » ouder waren dan de pachter Remigius De Muynck » het even duidelijk is dat de pachtersrechten niet » moesten eindigen met het overlijden van een of beide » echtgenoten De Decker, maar enkel met het overlijden » van de laatste pachter, zoals uitdrukkelijk werd be- » dongen ;

» Overwegende dat de rechten van de appellant der- » halve in niets werden aangetast door de overlijdens » van de verpachters of door de verkoop, onverschillig » welke nu ook de juiste kwalificatie van de overeen- » komst zij ; » (De Muynck t. Busschaert, 2 maart 1956).

56. Zie n° 20.

61. De zoon van de vroegere pachter heeft er natuur- lijk belang bij te beweren dat hij op een nieuwe pacht- overeenkomst kon bogen, zodat hij bv. nog van de *eerste ingebruikneming* zal genieten, terwijl de andere pachtvereenkomst reeds onbepaald wettelijk zou ver- lengd zijn.

De verpachter zal trachten te bewijzen dat het om geen nieuwe maar om een *overgedragen pacht* gaat.

De rechtbank nam deze laatste stelling aan in een concreet geval :

«Overwegende dat de pacht aanvankelijk op naam » van de moeder Loubry stond ; dat de overgang naar » de zoon Loubry geschiedde zonder opzegging, ge- » schrift, wijziging van pachtprijs, noch bijzondere re- » den ; dat de zoon bij zijn moeder woont en bij derden » gaat werken ; dat niet wordt gezegd dat hij zou ge- » huwd zijn ; dat derhalve dient aanvaard dat de be- » staande pacht eenvoudig van moeder op zoon werd

» overgedragen, zodat de eerste periode is beginnen te » lopen met de aanvang van de pacht van de moeder » in 1944 ; dat de toenmalige mede-eigenaar Edmond » De Boes niet eens uitdrukkelijk voor die overdracht » is opgetreden ;

» Overwegende — louter volledigheidshalve — dat » waarschijnlijk de zoon eerst nu en dan, later stelsel- » matig de pacht is gaan betalen, zodat de eigenares » zijn naam heeft geschreven op de kwijtschriften en » hem stilaan is gaan beschouwen als de nieuwe pach- » ter, zonder dat een werkelijk nieuwe pachtvereen- » komst werd bedoeld ; » (Loubry t. Baecke, 9 mei 1958).

Omtrent de *eerste ingebruikneming* nog dit vonnis :

«Overwegende verder dat de eerste ingebruikneming » enkel een eerste vestiging *jure proprio* bedoelt, zodat » een onderhuurder die later hoofdhuurder wordt geen » eerste gebruik verkrijgt bij het sluiten van de hoofd- » huurovereenkomst (Verbr. 1 maart 1945, Pas. 1945, » I, 17 ; A.P.R., De Clerck en Sevens, Tw. Landpacht, » n° 61) en een vernieuwing van de huurovereenkomst » evenmin een nieuwe eerste ingebruikneming mede- » brengt (A.P.R., De Clerck en Sevens, Tw. Landpacht, » n° 61) ; » (Cnude t. Gheuselindck, 4 juni 1956).

69. Zie n° 103.

83. Zie n° 20.

95. Na een niet geldig verklaarde opzegging dient *drie jaar gewacht*. Deze regel geldt enkel in de derde pachtperiode, zijnde de onbepaalde wettelijke verlen- ging (Van de Velde t. De Maet en cten., 4 mei 1956).

98. Dat de pachter het aangetekend schrijven wei- gert kan de verpachter niet hinderen. (Hautekeete t. J. Renard, 4 mei -956.)

102. Terloops mag hier een interessant geval aan- gehaald worden. De moeder pachteres overlijdt in ok- tober en laat zes kinderen na waarvan er twee in het buitenland wonen, een vrij ver woont en zijn eigen hoeve uitbaat, en een studeert voor geneesheer ; de eigenaar oordeelt dat maar twee kinderen het bedrijf kunnen voortzetten en betekent in december de op- zegging aan die twee. Na de vervaldag wordt aange- merkt dat alle kinderen nog altijd gerechtigd zijn in de uitbating en de opzegging derhalve aan allen moest worden gegeven. De eigenaar betekent in februari een nieuwe opzegging aan de zes kinderen ; maar de pacht duurde reeds meer dan achttien jaar en de pachters werpen op, dat de tweede opzegging pas na een wacht- tijd van drie jaar mocht gegeven worden.

De vraag werd gesteld of de opzegging van decem- ber aan twee kinderen niet eenvoudig werd aangevuld, vervuldigd, door de opzegging aan de vier andere kinderen, zodat de zes aanzeggingen samen nog altijd de éérste en geldige opzegging aan de zes pachters uit- maken. Die redenering zou voor de eigenaar de vertra- ging met drie jaar inkorten. De zaak werd in der minne geregeld.

103. Het land behoorde toe aan een *geïnterdiceerde*. De *toeziende voogd* zegde de pacht op voor eigen ge- bruik van de *voogd* of van diens kinderen.

«Overwegende dat de onderwerpelijke opzegging van » 18 december 1956 terecht door de *toeziende voogd* » werd gegeven, daar er een tegenstrijdigheid was te » vreezen tussen de belangen van de voogd die het land » wenst uit te baten of te laten gebruiken door zijn » kinderen, en die van de «geïnterdiceerde die de » vruchtgebruiker en derhalve de verpachter is, uit » wiens naam de opzegging wordt gegeven (art. 420 » B.W.) ;

» Overwegende dat de toeziende voogd geen bijzondere machtiging van de familieraad nodig heeft om een opzegging te doen ;

» Overwegende dat weliswaar de voogd het goed niet zal mogen uitbaten zonder machtiging door de familieraad ; dat echter vooreerst artikel 420 B.W. niet oplegt deze machtiging reeds te bezitten alvorens een opzegging wordt gegeven, en de voogd nog tijd genoeg heeft om die te vragen ; dat verder het voorlopig gemis aan machtiging de ernst van de aangehaalde reden van eigen gebruik niet in de weg staat, nu geredelijk mag worden verwacht dat de familieraad bedoelde machtiging op tijd en stond zal verlenen en overigens uitdrukkelijk in de opzegging de hypothese werd voorzien van een uitbating door de kinderen van de voogd en de ernst van deze laatste reden niet wordt betwist ; » (Tanghe q.q. t. De Kie en Van Aelst, 20 juni 1958).

105. Alhoewel de uitspraak van 1959 is, mag ze worden vermeld.

De eigenaar woont in België en de pachter die in Nederland is gedomicilieerd, ontvangt de brief na de vervalddag ; het exploit van de Belgische deurwaarder is van vóór de vervalddag.

» Overwegende dat de opzegging werd gegeven bij deurwaardersexploot van 28 december 1957 en derhalve tijdig voor 30 september 1959 ; dat het onverschillig is wanneer het aangetekend schrijven bedoeld in artikel 69 bis, 2° burgerlijke procedure, aankomen is bij de appellante die in de vreemde woont » vgl. R.P.D.B., Tw. Exploit, n^{rs} 665 en volg. ; » (De Poorter t. Boon, 9 januari 1959).

110. De verpachter had nagelaten in de opzegging te vermelden dat een pachter binnen de drie maanden bij deurwaardersexploot of aangetekend schrijven verzet kan doen (art. 1775, derde lid B.W. gew. wet 15 juni 1955).

De pachter liet tijdig en regelmatig zijn verzet geworden.

Reeds op 5 april 1957 in de zaak : Kinds t. Van Haelst werd dergelijke opzegging voor nietig gehouden.

Een gelijkaardige beslissing van 21 november 1958 in de zaak Vindevogel t. Verhoeven werd gemotiveerd als volgt :

» Overwegende dat de eigenaar de nietigheid van zijn opzegging tracht te ontlopen ;

» Dat hij vooreerst aanvoert dat de ratio legis toelaat te besluiten dat enkel een onwetende of zorgeloze pachter wordt beschermd en niet een pachter die tijdig verzet heeft gedaan ; dat hij verder doet gelden dat de pachter geen rechtmatig belang heeft ; dat eindelijk wordt beweerd dat de pachter door zijn verzet aan het middel verzaakt heeft ;

» Overwegende dat werkelijk de wetgever de pachter heeft willen beschermen tegen onwetendheid of nalatigheid, maar daarvoor de techniek heeft gebruikt van een vormvereiste op straf van de nietigverklaring van de opzegging bij gebrek van de onderwerpelijke vermelding en zelfs uitdrukkelijk toelaat de nietigheid in een verzet op te werpen (art. 1775 vierde lid B.W.) ; dat de nietigheid dezelfde is voor het gebrek aan deurwaardersexploot of aangetekend schrijven, het ontbreken van de redenen en het niet melden van het recht op verzet, onverschillig of de pachter nu de opzegging toch tijdig heeft gekend, de redenen anders heeft vernomen en behoorlijk verzet heeft gedaan ;

» Overwegende dat de pachter er het grootste belang bij heeft zijn woning te bewaren en dit belang in onderhavig geval des te rechtmatiger is dat de geïn-

timeerde de hofstede maar heeft kunnen kopen omdat de verkoper kwaad wilde berokkenen aan de appellant ;

» Overwegende dat geen verzaking kan gevonden worden in een geschrift dat juist uitdrukkelijk het middel doet gelden ; »

143. Een opzegging van 21 december 1948 voor eigen gebruik werd niet geschorst door de wet van 31 maart 1958 ; die opzegging werd gegeven tegen het einde van de eerste ingebruikneming ; » dat de verpachters derhalve niet gehouden waren tot een termijn binnen dewelke de geldigverklaring diende vervolgd, zoals de pachter evenmin verplicht was verzet te doen binnen de drie maand (De Clerck en Sevens, A.P.R. » Tw. Landpacht, n° 143) ; » (De Wispelaere en cten. t. De Wispelaere, 18 mei 1956).

153. De opzegging werd gegeven voor eigen gebruik. In werkelijkheid is het een schoonbroeder van de verpachter die op het land komt. De gewezen pachter eist de reïntegratie.

» Overwegende echter dat de verpachter het voor eigen gebruik opgezegde land mag laten in bedrijf nemen door een persoon ten bate van wie hij de opzegging had kunnen geven (De Clerck en Sevens, A.P.R., Tw. Landpacht, n° 153) ; dat niet wordt betwist, dat de bovengenoemde schoonbroeder aan bedoelde vereiste voldoet ; » (De Buck en cten. t. Van de Voorde, 7 juni 1957).

169. De verkoper werd aangesproken voor allerlei schade geleden door de pachter van een bij percelen verkocht goed.

« 1. Omtrent de fout.

» Overwegende enerzijds dat het genot van de geïntimeerde onrechtmatig werd gestoord door de appellante, die het perceel n° 536 liet dwarsen door een betonbaan, zij het nu ook maar over een vijf en twintigtal meter en mogelijk andere feitelijkheden » heeft gepleegd ;

» Overwegende anderzijds dat de loten meest alle verwijderd liggen van de voormelde baan en de Kolegem Dries, die op bijna 250 meter afstand van elkander lopen ; dat de loten derhalve een recht van overgang kregen naar die straten ; dat aldus de loten die in het bezit bleven van de geïntimeerde, toch reeds de hinder ondervonden van het verkeer zo naar als van de loten, waarvoor hem zelfs regelmatig opzeggingen werden gegeven ; dat de appellante derhalve het genot van haar pachter onrechtmatig aantastte, wanneer zij door de verpachte percelen in loten te verkopen, rechten en erfdienstbaarheden toestond die het pachtersgenot verminderen (vgl. De Page, IV, n^{rs} 606 en 607) ; dat de appellante de verkoop van deze, van de weg verwijderde, percelen had moeten doen voorafgaan door een globale opzegging ofwel bedingen had moeten inlassen die de pachter vrijwaarden voor alle hinder op loten waarvoor hem nog geen van kracht geworden opzegging zou gegeven zijn geworden ;

» Overwegende dat nochtans dient aangestreept, dat op zichzelf gezien, het verkopen in loten, het aanbieden van urbanisatieplannen en dergelijke, de appellante niet kunnen aangewreven worden, nu de kopers verplicht waren de pachtersrechten te eerbiedigen door een opzegging van drie maanden ;

« 2. Omtrent de schade.

» Overwegende dat onmiddellijk dient aangemerkt,

» dat de gewone prijzen na opzegging van drie maanden, door ieder koper voor zijn eigen perceel dient betaald, zoals trouwens ook iedere schade die zij onrechtmatig zouden hebben berokkend ;

» Overwegende verder dat de geïntimeerde zelf voorhoudt, dat de appellante een globale opzegging van drie maanden, desgevallend te verlengen tot na de oogst, had mogen geven ;

» Overwegende dat de schaden die de appellante moet vergoeden, zich derhalve beperkt tot het verschil tussen enerzijds de werkelijk geleden schade zoals die kan becijferd worden na aftrek van de vergoedingen die de kopers verschuldigd zijn en anderzijds de schade die de geïntimeerde toch zou geleden hebben, ware hem een globale opzegging van drie maanden gegeven geweest, bedrag te verminderen met de prijs die dan door de appellante zou moeten betaald worden zijn ; » (N.V. Matexi t. Haenebalcke, 23 december 1955).

177. In geval van verkoop kan de pachter bescherming vinden in een *beding ten voordele van derde* vervat in koopovereenkomst :

» Overwegende dat in de koopovereenkomst werd voorzien : De kopers... zullen het vrij gebruik hebben van de goederen aan derden verpacht met het eindigen van de bestaande pacht mits opzeg te doen als het nodig is en de gebruikelijke pachtersrechten te vergoeden ; dat dergelijk beding ten voordele van de pachter volstaat om de koper te verhinderen het tweede lid van artikel 1748 B.W. in te roepen (De Clerck en Sevens, A.P.R. Tw. Landpacht, n° 177) ; dat het toch duidelijk is, dat de verkopers juist hebben gewild, dat ze nooit zouden gehouden zijn tot vergoeding van de schade uit voorbarige beëindiging van de landpacht, aanspraak van de pachter die juist zou ontstaan door het bekrachtigen van een opzegging in zoverre ze is gesteund op het tweede lid van artikel 1748 B.W. (De Clerck en Sevens, l.c.) ; » (De Deken t. Maes, 31 oktober 1958).

180 - 191. De Clerck en Sevens (A.P.R., Tw. Landpacht, n° 180 en 191), waren met bepaalde rechtspraak (Vred. Fontaine l'Évêque, 7 april 1955, J.T. 1955, blz. 515) en rechtsleer (Kluyskens, Contr., n° 273 B.) de mening toegedaan dat de koper ernstige en gegronde *redenen* moest aanhalen om een pacht op te zeggen die *geen vaste datum* heeft en die haar wettelijk onbepaalde verlengingstermijn is ingegaan. Het Hof van Verbreking (5 juli 1957, J.T. 1957, blz. 585) heeft de stelling aanvaard dat geen redenen moeten worden ingeroepen (in die zin : Gourdet en Closon, n° 86 en 131 ; De Page, IV, Compl. n° 815, 2°, b ; Rb. Hoei ; Vred. Eghézée, 1 febr. 1955, J.T. 1955, 311 ; Jur. Liège 1958, blz. 189 ; Vred. Jehay, 21 april 1956, Jur. Liège 1956, blz. 40).

De rechtbank van Gent heeft de stelling van het Hof van Verbreking zonder verdere beschouwingen overgenomen.

195. De pachter kan niet opwerpen dat de *opzegging* werd gegeven na de koopakte doch *vóór de overschrijving* (Hautekeete t. J. Renard, 4 mei 1956). Middelerwyl is de rechtspraak in die zin gevestigd.

198. De pachtovereenkomst duurde reeds meer dan achttien jaar. *Opzegging* wordt gegeven voor « neven en nichten ». De eigenaars *verkoopen* het goed.

De koper neemt ook de rechten uit de opzegging over (De Clercq en Sevens, o.c., n° 198). Zulks is nog duidelijker wanneer in de opzegging voor « neven en nichten » juist de kopers werden bedoeld.

De kopers mogen in het oorspronkelijk geding tussen

verkopers en pachter *aanvallend tussenkomen* zelfs in *beroep* om een oplossing na te streven die overeenstemt met de oorspronkelijke eis : de geldigverklaring van de opzegging (R.P.D.B. Tw. Intervention en mat. civ., n° 143 ; Glasson & Tissier, n° 246, blz. 624).

Al deze oplossingen werden door de rechtbank aanvaard in de zaak De Dapper t. Vriend (1 maart 19587).

204. Een goed werd *verkocht* na 7 augustus 1951 doch vóór 25 november 1956. Kan de pachter de koper aanspreken in vergoeding van « werken » of van « verbeteringen » ? Hierover werd gehandeld in het werk van Professor De Rycke (A.P.R., Tw. Voorrechten, n° 327 en volg.). Het daar (n° 332) reeds aangehaalde vonnis luidt :

» Overwegende dat de koper geen vergoeding moet betalen voor de werken uitgevoerd door de aftredende pachter of diens rechtsvoorgangers, nu artikel 1778 § 1, derde - laatste lid B.W. niet werd in acht genomen ;

» Dat het beding : « hij zal echter alle pachten en contracten, die zouden kunnen bestaan, voortzetten » en eerbiedigen en ze uitsluitelijk op zijn kosten opzeggen » niet voorkomt in de authentieke akte en derhalve geen bindende kracht meer heeft ;

» Dat het overigens niet voor doel had aan de koper een last op te leggen die hij niet moest verwachten » nu geen inschrijving was genomen en de toenmalige pachter niet onmiddellijk betaling eiste overeenkomstig het laatste lid van artikel 1778, § 1 B.W. ; dat uit de bewoordingen reeds blijkt, dat de partijen enkel de duur, opzeggingstermijnen en gewone prijzen op het oog hadden ; dat deze uitlegging des te meer klemmt, nu in de authentieke akte de onderwerpelijke zin niet eens werd opgenomen ; dat de interpretatie van de geïntimeerde trouwens indruist tegen de beschrijving en de oorsprong van eigendom, die in dezelfde akten wordt gegeven en naar dewelke alle goederen door hem werden geërfd ; dat overigens artikel 1602 B.W. oplegt de duistere bedingen tegen de verkoper uit te leggen ;

» Overwegende dat de koper, als eigenaar op het ogenblik van het vertrek van de aftredende pachter, verplicht is de gewone *verbeteringen* te betalen overeenkomstig artikel 1778 § 2 B.W. ; dat hiervoor dertien duizend frank verschuldigd is ; » (Bruggeman t. Verstraete, 28 juni 1957).

In geval van verkoop is het onderscheid tussen een « *gebouw* » en een « *verbetering* » dus belangrijk.

» Overwegende dat de kippenloods een nieuw gebouw is, zodat de pachter er maar vergoeding kan voor eisen tegenover de koper, in zoverre hij een inschrijving had genomen wat in onderhavig geval niet was geschied (art. 1778, § 1, derde laatste lid, B.W.) ;

» Overwegende dat integendeel de kleinere electriciteitsinrichting een loutere verbetering is, die wel op het einde van de pacht dient vergoed door de nieuwe eigenaar zoals de gewone prijzen (art. 1778, § 2, B.W.) ; » (Van Welden t. Baertsoen, 4 nov. 1958).

206. Zie n° 204.

256. Zie ook n° 61.

Over het verschil tussen *onderverpachting* en *overdracht* van pacht :

» Overwegende dat de kwijtschriften van kerstavond 1951, 1952 en 1953 schriftelijk de uitvoering bewijzen, en tevens de schriftelijke buitengerechtelijke beken-tenis zijn, van een door de eigenaar aanvaarde pacht- overdracht door vader August De Rijcker aan zijn zoon René De Rijcker ; dat deze laatste dan ook in 1951 het bedrijfshoofd is geworden, zoals blijkt uit

» zijn inschrijving in de Onderlinge Kas voor Kinder-
» toeslagen; dat de appellant van de pachtoverdracht
» gebruik heeft gemaakt om de prijs te verhogen en
» de oppervlakte te verminderen; » (De Vlieghere t.
De Rijkere en cten, 4 mei 1956).

291. In vele kantons geldt de regel dat de aftreden-
de pachter geen recht heeft op *prijzijvergoeding* voor
bemesting, zo de aankomer niet tijdig werd aange-
zocht om de hoeveelheid en de waarde schriftelijk te
komen vaststellen. Nochtans betreft « de bedoelde
sanctie enkel de meststoffen... die *na de oogst* werden
toegediend om het land gereed te leggen voor het
volgend seizoen » en niet « de navette... van meststof-
fen die reeds vóór Mei » werden aangewend, dus voor
de oogst die de uittredende pachter nog zelf heeft
ingedaan (De Backere t. Baute, 31 januari 1958).

299. In een pachtovereenkomst van 1923, dus nog
vóór de wet van 7 maart 1929, werd bedongen, dat
de prijzijvergoeding enkel zou verschuldigd zijn « voor
zoveel alleenlijk dat zij — de pachters — zullen be-
wijzen gelijke prijzij ten aankomen opgelegd te heb-
ben ». De rechtbank aanvaardt in feite dat een nor-
male prijzij werkelijk is betaald geweest in 1923, maar
voegt er deze beschouwing aan toe :

« Overwegende volledigheidshalve dat de onderwer-
» pelijke clause, indien ze anders wordt geïnter-
» preteerd, zou indruisen tegen artikel 1778 §2, III

» B.W. dat werd ingevoerd in 1929 en het bewijsrisico
» op de verpachter legt; dat de vraag is of zelfs
» oudere afwijkende bedingen niet voor onbestaande
» dienen gehouden ingevolge de tweede zin van § 5
» van hetzelfde artikel (anders R.P.D.B. Tw. Bail
» à ferme, nr 67, 3°) ».

(De Backere t. Baute, 31 januari 1958).

317. Omtrent de noodzakelijke voorafgaandelijke
poging tot verzoening :

« Overwegende dat de verpachter de vrederechter
» verzocht, zijn pachter op te roepen tot verzoening,
» doch het adres Dries te Knesselare opgaf in plaats
» van Dries te Aalter; dat dientengevolge de oproeping
» voor 23 april 1958 te 9 uur 30 pas om elf uur werd
» besteld;

« Overwegende dat het aanzoek tot oproeping der-
» halve een gebrek vertoonde waardoor de pachter
» in werkelijkheid nooit werd opgeroepen tot verzoee-
» ning, nu het gestelde uur reeds was verstreken toen
» hij het bericht ontving; dat dus niet werd voldaan
» aan het vereiste van artikel 59 Burgerlijke Rechts-
» pleging en de eis niet ontvankelijk is ».

(Verdonck t. Goossens, 26 september 1958).

R. JANSSENS.

Rechter in de Rechtbank
van eerste aanleg te Gent

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer — 14 oktober 1957.

Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.

Advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Valsheid in geschriften door vader gepleegd jegens zijn minderjarige zoon.

*De verplichting, die rust op de bewindvoerder van
andermans goederen, om rekening en verantwoor-
ding af te leggen bij het einde van het bewind, ver-
hindert niet, dat in de loop van dat bewind, wordt
vastgesteld, dat de bewindvoerder, zijn bevoegdhe-
den te buiten gaand, een daad begaan heeft, die
nadelig is voor de belangen van hem, wiens goe-
deren onder zijn bewind staan.*

*De door artikel 462 W. v. S. bepaalde vrijstel-
ling van strafvervolgung van de in het artikel be-
doelde diefstallen heeft niet haar grond in het ont-
breken van bedrieglijk oogmerk bij de daders van
zulke diefstallen.*

Florquin.

Gelet op het bestreden arrest, op 25 maart 1957
door het Hof van Beroep te Luik gewezen;

Over het eerste middel, schending van de artikelen
193, 196, 197, 213 en 214 van het strafwetboek, 389
en 469 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het be-
streden arrest aanlegger tot een straf veroordeelt
uit hoofde van valsheid en gebruik van valse stuk-
ken, wijl hij zich gelden toegeëigend heeft die zijn
meer dan 18 jaar oude zoon toebehoorden, door

diens handtekening na te maken, dan wanneer het
bestaan van het nadeel, bestanddeel van de telast-
legging, niet als uitgemaakt viel aan te zien, daar
aanlegger wettelijk bewindvoerder was over de goe-
deren van zijn zoon; waaruit volgt dat « pas bij
diens meerderjarig worden een balans van de reke-
ningen plaats heeft en een bedrog aan het licht kan
komen »;

Overwegende dat de veroordeling van aanlegger
hierop gesteund is dat hij « de ten name van zijn
zoon ingelegde sommen getrokken heeft door diens
handtekening na te maken en dat hij gehandeld
heeft met het doel zich dat geld toe te eigenen, dit
wil zeggen het aan de wettige eigenaar bedrieglijk
te ontnemen, wat geenszins een daad van bewind
uitmaakt »;

Overwegende dat de verplichting welke rust op de
bewindvoerder over eens anders goederen, over zijn
bewind rekenschap af te leggen wanneer dit eindigt,
niet verhindert dat in de loop van dat bewind vast-
gesteld worde dat de bewindvoerder, zijn bevoegd-
heden te buiten gaand, een daad begaan heeft die
nadelig is voor de belangen van degene die onder
zijn bewind staat;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, schending van de artikelen
193, 196, 197, 213, 214 en 462 van het strafwetboek;

doordat « het niet instellen van een strafvervol-
ging in geval van diefstal tussen bloedverwanten in
de opgaande linie en afstammelingen en het enkel
vorderen, in dat geval van burgerlijke vergoeding,
aantoont dat geen bedrog, zelfs in de geldelijke be-
trekkingen tussen vader en zoon in strafrechtelijk
opzicht genoegzaam een bedrieglijke wegneming uit-
wijst zoals het Hof verklaart »;

Overwegende dat de vrijstelling van vervolging

welke artikel 462 van het strafwetboek verleent ten aanzien van de diefstallen die het vermeldt, niet tot grond heeft het ontbreken van bedrieglijk oogmerk bij de daders van zulke diefstallen;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 14 november 1958.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.
Advocaat-Generaal : M. P. Mahaux.

Arbeidsongeval. — Basisloon in steenbakkerijen. — Artikel 6 lid 3 en 9 van de wet op de arbeidsongevallen.

Artikel 6 lid 3 der wet op de arbeidsongevallen maakt melding van de ondernemingen waarvan de gewone werktijd minder dan een jaar duurt; deze wetsbepaling is topasselijk op de niet voortdurende of seizoenbedrijven, welke uiteraard enkel kunnen werken gedurende een bepaalde periode van het jaar.

Artikel 6, lid 9 der wet op de arbeidsongevallen heeft betrekking op de ondernemingen met bij tussenpozen geregeld of ongeregeld voorkomende werkloosheid, deze wetsbepaling is van toepassing op de ondernemingen die zelfs geregeld stilliggen gedurende zekere periodes van het jaar ten gevolge van toevallige en abnormale, van hun activiteit losstaande gebeurtenissen.

De steenbakkerijen zijn seizoenbedrijven omdat zij regelmatig en periodisch dood seizoen hebben gedurende hetwelk het bedrijf praktisch wordt stilgelegd; het feit dat een « roulement » onder de werklieden werd ingevoerd tijdens de werkloosheidsperiode neemt het karakter van seizoenbedrijf niet weg.

Van der Aa t/ General Accident Fire and Life ass.

Gelet op het bestreden vonnis op 7 mei 1957 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 6, meer bepaald alinea's 3 en 9, der wet van 24 december 1903 en samengeschaalde wijzigende wetten betreffende de vergoeding der schade voortvloeiende uit de arbeidsongevallen, 8 der wet van 10 juli 1951 tot wijziging van deze wetten, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na in feite geconstateerd te hebben dat eiser het slachtoffer werd van een arbeidsongeval tijdens zijn werk bij de Firma Steenbakkerijen Van Herck, dat in deze steenbakkerij het getal werklieden tijdens de wintermaanden daalt tot 30 à 40 om nadien weder te stijgen tot 140 à 150, en dat respectievelijk in 1952 en 1953 acht en achttien werklieden een geheel jaar gewerkt hebben,

daaruit afgeleid heeft dat deze steenbakkerij een seizoenbedrijf was, dat zij bijgevolg een onderneming was die slechts een gewone arbeidsperiode van min dan een jaar bedraagt en dat zij, wat betreft de berekening van het basisloon van eiser, onder de toepassing valt van artikel 6 alinea 3 der samengeschaalde wetten op de arbeidsongevallen,

en verder verweerster veroordeeld heeft tot het betalen van schadevergoedingen berekend op grond van het loon aan eiser toegekend voor de werktijd en op zijn verdiensten gedurende het overige gedeelte van het jaar,

wanneer uit de feitelijke vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat de bedoelde steenbakkerij geen niet-voortdurende onderneming was, die uiteraard niet tijdens het gehele jaar doorwerkt, doch een voortdurende onderneming, met periodes van minder intensief werk,

en dat eiser in de bedoelde onderneming zijn prestaties gedurende het gehele jaar niet had kunnen verrichten wegens bij tussenpozen geregeld of ongeregeld in het bedrijf voorkomende werkloosheid,

wanneer eiser bijgevolg recht had op een basisloon vertegenwoordigd door het totaal van de door hem tijdens het beschouwde jaar gewonnen lonen, vermeerderd met een hypothetische bezoldiging die betrekking moest hebben op de werkloosheidsdagen,

wanneer het minstens tegenstrijdig was enerzijds vast te stellen dat de bedoelde onderneming gedurende het geheel jaar met een zeker aantal — het vierde — van haar werklieden doorwerkte en anderzijds dat zij slechts een gewone arbeidsperiode van min dan een jaar bedroeg,

wanneer deze tegenstrijdigheid in de motivering met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijkstaat :

Overwegende dat het bestreden vonnis, na erop gewezen te hebben dat het bij de rechtbank van eerste aanleg aanhangig gemaakt geschil beperkt was tot de berekening van het basisloon van aanlegger, die getroffen was door een arbeidsongeval dat zich in de loop van zijn prestaties bij de firma « Steenbakkerijen Van Herck » voorgedaan had, beslist dat die berekening dient te geschieden volgens de voorschriften van artikel 6, lid 3, van de samengevoegde wetten betreffende de vergoeding van de schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen en niet, zoals aanlegger betoogde, overeenkomstig lid 9 van hetzelfde artikel ;

Overwegende dat lid 3 van dat artikel melding maakt van de ondernemingen waarvan de gewone werktijd minder dan één jaar duurt ; dat de door aanlegger ingeroepen bepaling van lid 9 betrekking heeft op de ondernemingen met bij tussenpozen geregeld of ongeregeld voorkomende werkloosheid ;

Overwegende dat de eerste wetsbepaling toepasselijk is op de niet-voortdurende of seizoenbedrijven welke uiteraard enkel kunnen werken gedurende een bepaalde periode van het jaar ;

Dat de tweede van toepassing is op de ondernemingen die zelfs geregeld stil liggen gedurende zekere periodes van het jaar ten gevolge van toevallige en abnormale, van hun eigen activiteit los staande gebeurtenissen ;

Overwegende dat de vraag of een onderneming de kenmerken bezit van de ene of de andere onderneming een feitelijke vraag is die tot de beoordeling van de rechter over de grond behoort ;

Overwegende, te dien aanzien, dat de gecritiseerde beslissing relevant is ;

1) dat de steenbakkerijen in het algemeen niet-voortdurende ondernemingen zijn omdat zij gewoonlijk «niet werken» gedurende een gedeelte van het jaar en zij regelmatig en periodisch een «dood seizoen» behelzen, het winterseizoen, gedurende hetwelk het bedrijf «practisch wordt stilgelegd»;

2) dat de kwestieuze onderneming, «Steenbakkerijen Van Herck» ook «een dood seizoen» kent, waarop «practisch» niet meer aan de fabricatie van stenen wordt gewerkt en dat, al is tijdens de wintermaanden nog een zeker aantal werklieden in dienst, op de geringheid van welk aantal het vonnis de nadruk legt, hieruit niet mag afgeleid worden dat het geen niet-voortdurende onderneming geldt, naardien bedoeld aan het werk blijven voortspruit uit «een «roulement» onder de werklieden ingevoerd tijdens de werkloosheidsperiode»;

Overwegende dat de rechter uit deze elementen wettelijk heeft kunnen afleiden dat het ten deze een niet-voortdurende onderneming betreft en dat geen tegenstrijdigheid erin gelegen is aan de ene kant vast te stellen dat, ten gevolge van een tijdens de werkloosheidsperiode ingevoerd «roulement», enige arbeiders aan het werk blijven en aan de andere kant te beslissen dat het een niet-voortdurende onderneming geldt welke een dood seizoen heeft gedurende hetwelk er «practisch» niet aan de vervaardiging van baksteen wordt gearbeid;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over de kosten:

Overwegende dat verweerster doet gelden dat de voorziening betekend is aan de maatschappelijke zetel van de vennootschap in Schotland en vervolgens aan de Belgische filiale van voormelde vennootschap te Antwerpen, en dat artikel 69, 6°, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering toeliet het verzoekschrift te betekenen zowel aan de maatschappelijke zetel als aan de Belgische filiale, doch geenszins een gelijk-tijdige betekening aan elke van die zetels eiste; dat de kosten van de tweede betekening derhalve aanlegger ten laste moeten blijven;

Overwegende echter dat de wet van 20 maart 1948 tot doel gehad heeft al de kosten van alle vorderingen, gesteund op de wet op de vergoeding der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen, in alle gevallen — behalve wanneer de eis roekeloos en plagend is — de werkgever ten laste te leggen en dat de ten deze gemaakte kosten tot betekening van de voorziening dit karakter niet hebben;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt verweerster tot de kosten, hierin begrepen de kosten die uit de betekening van de voorziening te Perth (Schotland) en Antwerpen voortvloeid zijn.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer - 23 januari 1958.

Voorzitter: M. Verougstraete.

Raadsheren: MM. De Vreese en Beeckman.

Advocaat-generaal: M. Matthys.

Advocaten: Mrs Moors en Van Impe.

Rechterlijke bevoegdheid. — Vordering van de koper tot vrijwaring wegens hypothecaire lasten, die op het verkocht goed rusten. — Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Vereisten om artikel 1626 B.W. te kunnen inroepen.

Een eigenlijke vordering tot gerechtelijke doorhaling van een hypothecaire inschrijving, die om een of andere reden niet meer gerechtvaardigd is, dient weliswaar te worden ingesteld, voor de rechtbanken van gewoon recht, d.i. met inachtneming van het bedrag ter zake, voor de rechtbank van eerste aanleg van de ligging van het goed.

Anders is het echter t.a.v. een vordering van de koper tot vrijwaring wegens de lasten, die op de verkochte zaak drukken en bij de verkoop niet zijn aangegeven.

Met het oog op die vrijwaring strekt de onderhavige vordering ertoe van de verkopers te eisen, dat zij — normaal door aflossing van de hypothecaire schuld — van de schuldeisers vrijwillig machting tot doorhaling van de hypothecaire inschrijvingen bekomen, zo niet, dat zij tot schadevergoeding zullen worden veroordeeld.

De koper beroept zich daartoe op de verbintenis die de verkopers hebben aangegaan bij de verkoop van hun handelszaak, de verhuur van de daartoe dienstige gebouwen en de verkoop van het bedrijfsmaterieel.

Derhalve wordt de nakoming gevorderd van handelsverlichtingen van de verkopers, zodat de rechtbank van Koophandel bevoegd is van deze vordering kennis te nemen.

Opdat de koper artikel 1626 B.W. zal kunnen inroepen, is het niet voldoende, dat een stoornis in het bezit of het genot eventueel mogelijk is, doch vereist, dat die stoornis daadwerkelijk is geschied.

In casu kan de koper de verkopers niet in vrijwaring dagvaarden, zolang de hypothecaire schuldeisers niet optreden, geen vervolgingen instellen of hun hypothecaire rechten niet doen gelden.

Lippens t/ Ryde.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Gent op 4 december 1956;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Nopens de bevoegdheid:

Overwegende dat de eerste rechter zich terecht bevoegd heeft verklaard;

Bevoegd dat een eigenlijke vordering tot gerechtelijke schrapping van een hypothecaire inschrijving die om een of andere reden niet meer gerechtvaardigd is, weliswaar dient ingesteld voor de rechtbanken van gewoon recht, i.e. met inachtneming van het bedrag ter zake, voor de rechtbank van eerste aanleg van de ligging van het goed (R.P.D.B. V° Hypothèques N 2665; De Page, T.VIII N°s 802, 815 en 819);

Overwegende echter dat de huidige vordering geenszins zulk karakter draagt;

dat de vordering een eis is tot vrijwaring wegens de lasten die op de verkochte zaak drukken en die bij de verkoop niet werden aangegeven;

dat, met het oog op die vrijwaring, de vordering ertoe strekt van appellanten te eisen dat zij — normaal door aflossing van de hypothecaire schuld — van de schuldeisers vrijwillige handlichting van de hypothecaire inschrijvingen zouden bekomen, zo niet dat zij tot schadevergoeding zouden worden veroordeeld;

dat geïntimeerde zich daartoe beroept op de verbin-tenissen die appellanten hebben aangegaan bij de overlating van hun handelsfonds, de verhuring van de daartoe dienstige gebouwen en de verkoop van het bedrijfsmateriaal;

dat derhalve de uitvoering wordt gevraagd van verplichtingen die in hoofde van appellanten handelsverplichtingen zijn zodat de rechtbank van koophandel bevoegd was;

Nopens de ontvankelijkheid :

Overwegende dat om dezelfde redenen zulke vordering niet tegen de titularis der hypothecaire inschrijvingen dient gericht, zo dat de eis ook terecht ontvankelijk werd verklaard;

Ten gronde :

Overwegende dat noch de akte van overdracht van handelsfonds en bedrijfsmateriaal, noch de huurovereenkomst van de gebouwen, beide daterend van 9 juni 1955, de hypothecaire inschrijvingen vermelden die, zo niet het handelsfonds, dan toch de verhuurde gebouwen en het samen met het handelsfonds medeverkochte en onroerend geworden bedrijfsmateriaal belastten namelijk een wettelijke hypotheek van 100.000 fr. ten bate van tweede appellante, en een hypotheek van 400.000 fr., ten bate van de bank der Société Générale;

dat terstond dient opgemerkt dat, nu gezegde inschrijvingen dateren van 20 april 1953 en 27 mei 1955, zij beide, in strijd met wat geïntimeerde beweert, dateren van vóór de akten van overdracht en huur (9 juni 1955);

dat naderhand, namelijk op 15 juni 1955, alleen nog een randvermelding werd ingeschreven waarbij voorrang werd verleend aan de inschrijving van 27 mei 1955 op deze van 20 april 1953;

dat de akte van overdracht anderzijds niet vermeldt dat het goed verkocht is « zuiver van hypothe-ken of andere lasten »;

Overwegende dat alleszins geen enkele last weegt op het handelsfonds stricto sensu zelf, maar dat geïntimeerde staande houdt dat de gewraakte hypothe-ken lasten zijn die enerzijds het door hem overge-nomen bedrijfsmateriaal bezwaren en anderzijds het bestaan van de huurvoorwaarden bedreigen;

dat hij, artikel 1626 B.W. inroepend, vordert dat appellanten ingevolge hun vrijwaringsplicht, zouden veroordeeld worden om binnen de maand te zorgen voor de handlichting van deze hypotheken, of bij ge-breke daaraan, hem 500.000 fr. schadevergoeding zou-den betalen;

Overwegende dat, opdat geïntimeerde artikel 1626 B.W. vermoge in te roepen, het niet volstaat dat een stoornis in het bezit of het genot eventueel mogelijk weze, maar dat die stoornis zich daadwerkelijk moet voordoen;

dat, bij gemis aan vermelding dat de verkoop voor vrij en onbelast geschiedde, geïntimeerde niet in vrij-waring kan dagvaarden zolang de hypothecaire schuldeisers niet optreden, geen vervolgingen inspan-nen of hun hypothecaire rechten niet doen gelden (De Page T. IV, n° 138 en 159; Planiol, T. II, n° k479; Kluyskens : Contracten, N° 111 in fine);

dat de eerste rechter zulks uit het oog heeft ver-loren;

Overwegende dat geïntimeerde niet bewijst dat zijn rustig, vreedzaam en nuttig genot, zowel van de be-drijfsmaterialen als van zijn huurrechten zou worden gestoord;

dat derhalve niet bewezen is dat appellanten aan hun wettelijke vrijwaringsplicht zouden tekortkomen;

dat nu de akte van overdracht, onder meer van het bedrijfsmateriaal, niet vermeldt dat het goed ver-kocht is « voor vrij en onbelast », zij ook niet tekort zijn gekomen aan hun conventionele vrijwaringsplicht (De Page, T. IV, N° 159);

Overwegende dat, nu elke daadwerkelijke uitwin-ning of stoornis ontbreekt, er tot vrijwaring nog geen aanleiding is;

Overwegende dat het derhalve zonder belang is na te gaan, noch of ingevolge het beding van eigendoms-voorbehoud de vrijwaringsplicht nog niet bestaat, noch of het verzuim van vermelding van de inschrijvingen een bedreiging uitmaakt voor het overigens geregi-streerd huurcontract;

dat om dezelfde reden evenmin dient nagegaan of het louter gevaar voor onteigening ook de toestellen bedreigt die geïntimeerde in de bakkerij zou hebben geplaatst;

dat geïntimeerde overigens alleen bewijst herstel-lingen te hebben aangebracht aan de bestaande be-drijfsinrichting (nl. de automatische vuring en 20 roosters van de oven te hebben vervangen), niet dat hij nieuwe toestellen zou hebben geplaatst;

Overwegende dat geenszins bewezen is dat het be-staan der hypothecaire inschrijvingen de regelmatige uitbating van het handelsfonds belet of geïntimeerde's huurrechten hindert;

dat de stoornis ook niet hierin kan bestaan dat de hypothecaire inschrijvingen geïntimeerde hebben be-let de nodige nieuwe toestellen aan te schaffen en in het handelsfonds te plaatsen;

dat, zolang de schuldeisers niet optreden, ook deze nieuwe toestellen noch uitwinning noch vrijwaring konden met zich brengen;

dat het geïntimeerde overigens volstond de hypothe-caire schuldeisers van het plaatsen van zulke eigen toestellen te verwittigen, terwijl moeilijkheden met de schuldeisers louter hypothetisch zijn en alleszins de dag dat er zich werkelijk uitwinning of stoornis zou voordoen, de nieuwe toestellen mede tot schadever-goeding zouden aanleiding geven;

Overwegende dat, voor zover geïntimeerde beweert dat appellanten tegen de goede trouw hebben gehan-deld door na te laten de hypothecaire inschrij-vingen te vermelden (zoals gezegd bestonden zij reeds vóór de vervreemding van het handelsfonds) of dat zij met bedrieglijk inzicht hebben gehandeld door het beding van eigendomsvoorbehoud te stipuleren, of dat de zaak door koopvernietigende gebreken is aange-tast, telkens dient opgemerkt dat de huidige vorde-ring alleen strekt tot vrijwaring, nl. tot handlichting van de hypotheek, zo niet tot schadevergoeding;

dat geïntimeerde's verwijten — en hetzelfde dient gezegd van de contractuele fout die de eerste rechter aan appellante aanwrijft — strekken tot verbreking of ontbinding der overeenkomst;

dat een vordering tot verbreking der overeenkomst wegens bedrog, ingeleid bij dagvaarding dd. 20 oktober 1956, niet ter kennis aan het Hof is voorgelegd;

dat nogmaals, bij gemis aan daadwerkelijke stooris, geen aanleiding bestaat tot de enige ter zake gevorderde sanctie : namelijk vrijwaring;

Overwegende, dat eindelijk dient aangestipt dat geïntimeerde sedert het bestreden vonnis het overgenomen handelsfonds met bedrijfsmateriaal en de in huur genomen gebouwen heeft verlaten, terwijl appellanten de handlichting en doorhaling van de hypothecaire inschrijving van 400.000 fr. thans hebben bewerkstelligd;

dat geïntimeerde geenszins bewijst dat hij door appellanten verplicht is geweest de bakkerij te ontruimen of dat appellanten tegen zijn wil bezit hebben genomen van het handelsfonds;

dat geïntimeerde dan ook geenszins gerechtigd is het deel van de aankoopprijs dat hij betaald heeft, terug te vorderen.

Om deze redenen

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het hoger beroep en verklaart het ongegrond; doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende, verklaart de oorspronkelijke vordering ongegrond, wijst ze af;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer -- 17 mei 1958.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : MM. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs Bové, Deboos (loco Mr Degezelle) en Dua.

Wegverkeer. — Verplichting van gemeente tot signalisatie.

Krachtens artikel 50 van het decreet van 14 december 1789 en de artikelen 1 en 3/1° van de wet van 16-24 augustus 1790 heeft de gemeenteoverheid niet enkel het recht maar ook de plicht te waken over de veiligheid en het gemak van het verkeer in de straten, openbare wegen... waarover zij haar politierecht uitoefent; zij is derhalve verplicht door middel van een doelmatige signalisatie de weggebruikers te waarschuwen voor het gevaar, waaraan zij door een misleidende toestand zijn blootgesteld en hen te beschermen tegen een valse indruk van veiligheid.

Wanneer het niet mogelijk is het in artikel 94 van het verkeersreglement bedoelde gevaarsteken te plaatsen, daar dit teken moet worden aangebracht op 90 tot 200 meter afstand van het gevaarlijk punt — in casu op het grondgebied van een andere gemeente — moet de betrokken gemeente op haar eigen grondgebied een doelmatige signalisatie aanbrengen, b.v. door het plaatsen van een oranjegeel knipperlicht, overeenkomstig artikel 107 van het verkeersreglement.

Gemeente Velzeke-Ruddershoven t/ Dr. Callant en gemeente Balegem
en gemeente Balegem t/ Dr Callant en
Antw. Verzekeringsmij Securitas.

Advies O.M.

De gemeenten Velzeke-Ruddershove en Balegem hebben opvolgentlijk, bij afzonderlijk deurwaarders-exploot, respectievelijk dd. 13 en 15 april 1957 en 20 mei - 13 juni 1957, ieder hoofdzakelijk hoger beroep ingesteld tegen een vonnis op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Gent, op 14 februari 1957, waarbij beide gemeenten veroordeeld werden «in solidum» tot de betaling van de helft der schade aan geïntimeerden, oorspronkelijke aanleggers, veroorzaakt door een verkeersongeval, dat zich voordeed op het grondgebied der gemeente Balegem, op 3 december 1955, omstreeks 19.30 uur langsheen de gemeenteweg van Velzeke-Ruddershove naar Balegem, wijk «Houte», aan de bocht rechtover de hoeve van Weduwe Delobelle.

De stoffelijke schade, oorspronkelijk gevorderd door geïntimeerde Dr. Paul Callant, eigenaar van de door het ongeval beschadigde personenwagen «Citroën» 2 HP., bedroeg in totaal 19.201, 80 fr., gebruiksderiving inbegrepen, met de vergoedende intresten te rekenen van de dag van het ongeval.

De door geïntimeerde «Antwerpse Verzekeringmaatschappij Securitas», in haar hoedanigheid van gesubrogeerde verzekeraarster van geïntimeerde Callant, oorspronkelijk gevorderde vergoeding wegens de door haar schadeloosgestelde gekwetste passagiers van de verongelukte wagen, bedroeg in totaal 9.500 fr. meer de vergoedende intresten te rekenen van de dag van het ongeval.

Waar beide zaken, wegens hun innige samenhang door het Hof zullen dienen te worden samengevoegd, en beide rechtsmiddelen binnen de wettelijke termijn en in regelmatige vorm werden ingesteld, zijn een en ander hoger beroep eveneens ontvankelijk immers voor het bepalen van aanleg en beroep moeten samengevoegd worden, overeenkomstig artikel 25 der bevoegdheidswet van 25 maart 1876, de vordering van de verzekeraar in de plaats gesteld van de verzekerde (in casu 9.500 fr.) en de persoonlijke vordering van de verzekerde tegen de als verantwoordelijk voor het ongeval aangesproken partijen (in casu 19.201,80 fr.); beide vorderingen vinden immers hun oorsprong in dezelfde titel, met name hetzelfde delict of quasidelict, in casu het wanbedrijf van onvrijwillig veroorzaakte lichamelijke letselen (Zie o.m.: Brussel, 4 december 1956, R.W. 1956/57, kol. 815).

* * *

Inzage van het aangevochten vonnis laat al dadelijk toe vast te stellen dat de eerste rechter, met een bijzondere nauwkeurigheid, die van een persoonlijke kennis blijkt te getuigen, duidelijk de opeenvolgende toestand heeft beschreven die de gemeentebaan n° 11 van uit Velzeke-Ruddershove naar Balegem, over de wijk «Hout» ondergaat : eerst een brede steenweg in goede staat, vervolgens steeds op het grondgebied der gemeente Velzeke, een betonbaan van 6 m. breedte gedurende ruim 2 km., die echter aan de grensscheiding van de gemeenten Velzeke en Balegem plots ophoudt, om uitsluitend op het grondgebied der gemeente Balegem verder door te lopen met

een kasseiweg, die voor de eerste twintig meter geleidelijk van 6 m. tot 3 m. breedte vermindert, aanvankelijk «in zeer goede staat» is, maar verder als een «oud landelijk baantje» voortloopt, terwijl nu ook van hoofdzakelijk belang is de vaststelling dat, tussen het einde van de betonverharding (grensscheiding der beide gemeenten) en het slechtere wegtje een vrij scherpe bocht gelegen is, die, wegens de aldaar opgerichte hoeve Delobelle, als onoverzichtelijk voorkomt, en waar — althans op de duistere avond waarop het ongeval gebeurde — noch verkeerstekens, noch lichtsignalen, noch openbare verlichting, noch katophoden bestonden.

Uit het opsporingsonderzoek is m.i. duidelijk gebleken dat bij het betwiste ongeval, hoger beschreven toestand en vooral de afwezigheid van elke signalisatie er van aan de snelgaande weggebruikers, afgezien van andere factoren, rechtstreeks een determinerende rol hebben vervuld, en derhalve met de schadelijke gevolgen van het ongeval in oorzakelijk verband staan. De oordeelkundige beschouwing van de eerste rechter, dient immers, naar ons oordeel, volkomen te worden bijgetreden, waar hij er de nadruk op legt dat de samenloop van de wijzigingen in de verharding, de breedte en de effenheid van het wegdek der baan, en tevens in haar richting, werkelijk verrassend inwerkt op een autobestuurder die misleid wordt door een lange brede betonbaan, temeer wanneer hij deze volgt tijdens een donkere nacht en, in onderhavig geval, niet gebleken is dat hij met de toestand aldaar persoonlijk bekend was.

Was, op het ogenblik van het ongeval, de afwezigheid van elke doeltreffende signalisatie om, door middel van gevaars- of aanwijzingstekens, of lichtsignalen, de weggebruikers tegen het bestaan van bedoelde toestand te waarschuwen, ofwel ze te leiden of in te lichten (zie artikelen 93, 94, 103 en 107 K.B. 8 april 1954), een schuldige tekortkoming of nalatigheid in hoofde van één der in zake aangesproken gemeenten, of van beiden?

Krachtens de door de gemeentewet niet opgeheven bepalingen van het dekreet van 14 december 1789 (artikel 50) en van de wet van 16-24 augustus 1790 (Titel XI - artikelen 1 en 3, 1°), wordt niet alleen aan de gemeenteverheid de bevoegdheid toegekend, maar tevens de verplichting opgelegd over de veiligheid en over het gemak van het verkeer te waken in de straten, kaaien, openbare wegen en plaatsen, waarover de gemeente, afgezien van elk eigendomsverband, haar politierecht uitoefent.

Het gemeentebestuur, dat aldus belast is met de zorg voor de behoorlijke staat van een weg en van zijn afhankelijkheden, zoals de bermen, is er dus toe verplicht niet alleen deze zodanig te onderhouden dat zij zich in de toestand zouden bevinden zoals deze normaal gewild of goedgekeurd werd door de gemeenteverheid, en dat zij de veiligheid zouden bieden waaraan de weggebruikers zich, naar de aard en de uiterlijke gesteldheid van de weg normaal mogen verwachten. Doch bovendien is de gemeente er toe verplicht, door middel van een geschikt verkeers-teken — gevaars- of aanwijzingsteken — of door middel van een lichtsignaal te waarschuwen voor de slechte staat van het wegdek op een bepaalde plaats, en voor het gevaar, waaraan de weggebruikers door een misleidende toestand, zoals deze in onderhavige zaak beschreven, blootgesteld zijn. Overeenkomstig de algemene rechtsbeginselen, is het gemeentebestuur dan ook aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen, die door een tekortkoming aan voormelde verplichtingen veroorzaakt worden, behoudens bewezen over-

macht of medeschuld van een ander, o.m. van het slachtoffer of de benadeelde (zie nopens hetgeen voorafgaat Verbreking, 20 december 1951, Pas. 1952, I, 204, en de nota Rb. Antwerpen, 18 december 1952, R.W. 1952/53, kol. 151; Verbreking, 17 december 1953, J.T. 1954, 678 en de noot van Jacques Putzeys; Rb. Luik, 29 maart 1954, J.T. 1954, 329; Brussel, 13 juli 1954, R.W. 1954/55, kol. 93; Gent, 23 mei 1955, R.W. 1955/56, kol. 988; Rb. Brussel, 8 oktober 1955, R.W. 1956/57, kol. 198; Rb. Namen, 3 januari 1956, J.T. 1956, 148; Verbreking, 14 juni 1956, J.T. 1956, 636, en de nota van Cyr. Cambier; Rev. Adm. 1957, 120 en de opmerkingen; Brussel, 4 december 1956, hierboven reeds vermeld; Corr. Kortrijk, 16 oktober 1957, R.W. 1957/58, kol. 1206).

Waar, in onderhavig geval, de tekortkoming aan de verplichting tot doeltreffende signalisatie van de beschreven gevaarlijke toestand, waardoor de weggebruiker bij zijn normaal-redelijke en tevens wettige verwachtingen misleid en verrast moest worden, ongetwijfeld als een schuld dient te worden aangemerkt, die de aansprakelijkheid van het bevoegde openbaar bestuur in het gedrang brengt, wordt ten slotte in zake het probleem herleid tot de vraag te weten wie dit bevoegde bestuur eigenlijk was op de gevaarlijke plaats waar het ongeval gebeurd is?

Het antwoord lijkt m.i. geen twijfel t.o.v. de gemeente Balegem, want, zoals in het aangevochten vonnis terecht wordt vastgesteld, bestond bovenbedoelde gevaarlijke toestand op haar grondgebied, en was die toestand hoofdzakelijk te wijten aan deze die haar bestuur gewild heeft, zodat de signalisatieverplichting, in elk geval, op voornoemde gemeente moest rusten, en zij, met het oog hierop, alle geschikte maatregelen kon en moest treffen. Het feit dat, luidens artikel 94, al. 2, K.B. 8-4-1954 houdende het algemeen politiereglement inzake wegverkeer, elk gevaarsteken moet aangebracht worden op 90 tot 200 m. afstand van het gevaarlijk punt waarop het doelt, zodus, in zake, op het grondgebied van de gemeente Velzeke, neemt niet weg dat de gemeente Balegem zich met het bestuur der gemeente Velzeke in betrekking had kunnen stellen om, na ruggespraak, het plaatsen van dit gevaarsteken op nuttige afstand te verrichten, wat de gemeente Balegem niet eens gepoogd heeft te doen of uit te lokken.

Trouwens, afgezien van deze tussengemeentelijke schikkingen, kon de gemeente Balegem andere maatregelen treffen waarvoor zij op de medewerking of de toelating der gemeente Velzeke geen beroep hoefde te doen, zoals b.v. het aanduiden van de gevaarlijke toestand, ter plaats zelf waar hij bestond, dus uitsluitend op het grondgebied van de gemeente Balegem, door middel van een oranjegeel knipperlicht, zichtbaar zowel overdag als bij nacht, overeenkomstig artikel 107 van bovenvermeld K.B.

Deze mogelijkheid tot signalisatie, die aldus onafhankelijk is van het grondgebied, wijst op de twijfel die wij menen te moeten uitbrengen aangaande de aansprakelijkheid der gemeente Velzeke, wier verplichtingen van politietoezicht over haar openbare wegen op de grensscheiding van haar grondgebied een einde nemen.

De eerste rechter maakt aan de gemeente Velzeke het verwijt, en beschouwt het in haar hoofde als een schuld, noodzakelijk te hebben geweten dat enkele meters over haar grens het gevaar dreigde, en niettemin te hebben verzuimd de gepaste signalisatiemaatregelen te treffen.

Waar er op gewezen werd dat een doelmatige signalisatie — althans door middel van een lichtsignaal —

zonder noodzakelijke tussenkomst van de gemeente Velzeke door de gemeente Balem, uitsluitend op haar grondgebied gemakkelijk kon worden verwezenlijkt, wil het ons voorkomen dat tegen de gemeente Velzeke bezwaarlijk schuld kan worden weerhouden, omdat zij, tot bevordering van het gemak en de veiligheid van het verkeer, een van haar wegen aan de vereisten van het moderne verkeer heeft aangepast doch hierbij er niet over zou hebben gewaakt dat de weggebruikers op haar grondgebied er van zouden worden ingelicht of gewaarschuwd dat verder, op het grondgebied der naburige gemeente, de toestand en de richting van de baan gevaarlijk werd.

Wij menen dan ook dat de aansprakelijkheid van de gemeente Velzeke niet in het gedrang kan worden gebracht en zij derhalve buiten zake dient te worden gesteld.

Evenwel, waar de eerste rechter heeft doen uitschijnen dat het ongeval evenzeer te wijten was aan de snelheid waarmee het kleine tweepaardenwagentje van Dr. Callant, door diens meerderjarige zoon Marc bestuurd werd, wil het ons voorkomen dat de door het vonnis «a quo» dienaangaande uitgebrachte beschouwingen volkomen kunnen worden bijgetreden. Het incidenteel beroep van geïntimeerden Callant en de maatschappij «Securitas» is dan ook, naar ons oordeel, ongegrond.

* * *

Wij concluderen dienvolgens tot de ontvankelijkheid van het hoger beroep van beide gemeenten, tot de gegrondheid van het beroep, ingesteld door de gemeente Velzeke en tot de ongegrondheid van het beroep der gemeente Balem en van het incidenteel beroep; derhalve tot de verdeling van de aansprakelijkheid voor het betwiste ongeval, voor de helft ten laste van de gemeente Balem, de andere helft blijvende ten laste van de eerste twee geïntimeerden.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, derde burgerlijke Kamer, op 14 februari 1957;

Overwegende dat de gemeenten Velzeke - Ruddershove en Balem, bij afzonderlijk exploit, tijdig en regelmatig hoger beroep hebben ingesteld tegen het vonnis van 14 februari 1957 van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent;

dat deze beroepen, ingeschreven ter rol onder nummers 8157 en 8158, verknocht zijn en dienen samen gevoegd;

Overwegende dat appellanten de vernietiging vervolgen van gemeld vonnis, waar het beide gemeenten «in solidum» veroordeelt tot betaling van de helft der schade aan geïntimeerden Callant en «Securitas» veroorzaakt door het verkeersongeval dat zich voerde op 3 december 1955, bij volle duisternis, op het grondgebied van de gemeente Balem, langsheen de gemeenteweg van Velzeke-Ruddershove naar Balem;

Overwegende dat de eerste rechter, aan de hand van de gegevens van het opsporingsonderzoek nauwkeurig de plaats en de omstandigheden van het ongeval heeft beschreven;

dat hij oordeelkundig heeft overwogen dat de plaats waar het ongeval gebeurde zeer gevaarlijk is, vooral wanneer het donker is, voor de autobestuurders komend uit de richting Velzeke;

dat immers de door deze gemeente aangelegde be-

tonbaan van zes meter breed, plots ophoudt en, op het grondgebied van de gemeente Balem, over een twintigtal meter geleidelijk versmalt tot drie meter en verder als een slechte landelijke kasseiweg voortloopt; dat er aldaar geen openbare verlichting bestaat;

dat bovendien, volgens schets en foto's, tussen het einde van de betonbaan en vermelde slechte landelijke kasseiweg een scherpe bocht ligt die, wegens de aldaar opgerichte gebouwen, van de hoeve Delobelle, als onoverzichtelijk voorkomt;

Overwegende dat het niet aan te nemen is dat, ten tijde van het litigieus ongeval, aldaar geen enkel verkeers- of waarschuwingsteken geplaatst was om het gevaar te signaleren aan de bestuurders die door de brede betonbaan misleid zijn;

Overwegende dat, krachtens artikel 50 van het decreet van 14 december 1789 en artikel 1 en 3, 1° van de wet van 16-24 augustus 1790, de gemeenteoverheid niet enkel het recht maar ook de plicht heeft te waken over de veiligheid en over het gemak van het verkeer in de straten, openbare wegen ... waarover zij haar politierecht uitoefent (Verbr. 20-12-1951, Pas. 1952, I, 204); dat zij dus ertoe verplicht is, door middel van een doelmatige signalisatie, de weggebruikers te waarschuwen voor het gevaar waaraan deze, door een misleidende toestand als de onderhavige, zijn blootgesteld en hen te beschermen tegen een valse indruk van veiligheid;

Overwegende dat, ter zake, de afwezigheid van elke signalisatie een schuldige tekortkoming uitmaakt in hoofde van de bevoegde gemeenteoverheid; dat deze fout een noodzakelijk oorzakelijk verband met het schadegeval vertoont;

Overwegende dat de gemeente Velzeke te recht alle aansprakelijkheid in haren hoofde afwendt, omdat het gevaar niet op haar eigen grondgebied, maar op dit van de gemeente Balem, bestond en dat zij niets te zien heeft in de zaken die enkel de nalatigheid van de naburige gemeente in het gedrang brengen;

Overwegende dat het inderdaad aan de gemeente Balem behoorde het gevaar te signaleren;

dat, indien het haar niet mogelijk was het gevaarsteken voorzien bij artikel 94 K.B. 8-4-1954, te plaatsen, daar dit teken moet aangebracht worden op 90 tot 200 meter afstand van het gevaarlijk punt — dus op het grondgebied van de gemeente Velzeke — zij op haar eigen grondgebied een doelmatige signalisatie kon inrichten, b.v. door het plaatsen van een oranjegeel knipperlicht, overeenkomstig artikel 107 van de Wegcode;

Overwegende derhalve dat de eerste rechter ten onrechte de gemeente Velzeke mede-aansprakelijk heeft gesteld voor het litigieus ongeval;

Overwegende dat de gemeente Balem opwerpt dat er op gezegde plaats geen gevaar bestaat voor een voorzichtige weggebruiker, die de snelheid van zijn voertuig aan het karakter van de weg aanpast;

dat het gevaar precies bestaat voor degene, die niet bekend is met de toestand en die, misleid zijnde, zijn snelheid niet heeft kunnen aanpassen aan de wijzigingen van de wegbedekking, de breedte en de richting van de baan;

Overwegende dat het helemaal niet bewezen is dat de zoon van eerste geïntimeerde de toestand kende;

Overwegende nochtans dat met de eerste rechter dient aangenomen dat het ongeval evenzeer te wijten is aan de snelheid waarmee de Citroën 2 H.P. van Callant werd gevoerd;

dat de snelheid ongetwijfeld overdreven was in ver-

houding met de duisternis; dat zulks gebleken is door de grote afstand over dewelke het voertuig zijn weg, in de modderige berm, heeft voortgezet en het geweld waarmede het tegen een electriciteitspaal terecht is gekomen;

Overwegende dat het billijk blijkt de aansprakelijkheid van het kwestieus ongeval gelijk te verdelen tussen de gemeente Balegem en de eerste geïntimeerde; dat het incidenteel beroep dan ook elke grond mist;

Omtrent het bedrag der schade :

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig het bedrag der schade heeft begroot;

dat er geen redenen bestaan om de vergoeding wegens genotsderving van 150 fr. op 250 fr. per dag te brengen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, Alle andere en meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpend,

Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Matthijs, advocaat-generaal,

Voegt samen de zaken ingeschreven sub numeris 8157 en 8158 der algemene rol,

Verklaart het beroep van de gemeente Velzeke ontvankelijk en gegrond, dit van de gemeente Balegem en het incidenteel beroep van de geïntimeerden ontvankelijk doch ongegrond; doet dienvolgens het vonnis a quo te niet en, opnieuw wijzend, wijst de vordering af in zover zij gericht is tegen de gemeente Velzeke; veroordeelt de gemeente Balegem om te betalen

A. aan Callant, de helft van $13.000 + 2.250 = 7.625$ frank meer de vergoedende interest vanaf 3 december 1955 tot de dagvaarding en verder de gerechtelijke interesten;

B. aan de geïntimeerde Verzekeringsmaatschappij « Securitas » de helft van 9.500 fr. = 4.750 fr., meer de vergoedende interest vanaf 3 december 1955 tot de dagvaarding en verder de gerechtelijke interesten;

Verwijst de gemeente Balegem in de helft van de kosten van beide aanleggen, de wederhelft ten laste zijnde van de geïntimeerden.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

22 mei 1958.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : MM. Alsteens en Geerkens.

O.M. : M. Meers.

Internationaal privaatrecht. — Huwelijk tussen Belgische vrouw en Duitser. — Niet-ontvankelijkheid van vordering tot scheiding van tafel en bed.

De wetsbepalingen over de scheiding van tafel en bed behoren tot de persoonlijke staat in de mate, dat zij de rechtsbetrekkingen regelen van een persoon tot zijn gezin; als dusdanig blijft iedere partij onderworpen aan haar nationale wetgeving.

De ontvankelijkheid van een vordering tot scheiding van tafel en bed kan niet worden beoordeeld voor ieder van partijen naar haar eigen nationale wet, doch scheiding van tafel en bed moet mogelijk zijn volgens beide nationale wetgevingen samen. Er anders over beslissen zou neerkomen op het toelaten van de scheiding tegen de ene en niet tegen de andere echtgenoot.

In het Duits burgerlijk recht, zoals het thans van kracht is, is de scheiding van tafel en bed niet bekend, zodat de vordering daartoe niet ontvankelijk is.

Vliegen t/Landgraf.

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Gezien de stukken van het geding en in hoofdzaak de inleidende dagvaarding van deurwaarder J. Brosens te Turnhout in datum van 31 augustus 1957 strekkend tot het horen uitspreken van de scheiding van tafel en bed tussen partijen;

Overwegende dat aanlegster Belg is terwijl verweerder van Duitse nationaliteit is;

dat de wetsbeschikkingen over de scheiding van tafel en bed behoort tot de persoonlijke staat in de mate dat zij de rechtsbetrekkingen regelen van een persoon tot zijn gezin en als dusdanig ieder partij onderworpen blijft aan hare nationale wetgeving;

dat de ontvankelijkheid van de eis in casu niet kan beoordeeld worden voor ieder der partijen van dezen eigen nationale wet doch moet mogelijk zijn volgens beide nationale wetgevingen samen;

dat anders beschikken in dit opzicht zou neerkomen op het toelaten der scheiding tegen de één en niet tegen de andere echtgenoot;

dat in het Duitse burgerlijk recht, zoals het thans van kracht is, de scheiding van tafel en bed niet gekend is en derhalve de eis niet ontvankelijk is (Verbreking 12 juni 1941 en 12 mei 1952 - Bull. Cass. blz. 217 en 589 - Luik 15 december 1955 - Jur. Cour de Liège - 63e jaarg. blz. 131);

Gezien artikelen 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 der wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 juli 1939;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord de heer Leopold Meers, Substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies;

Verklaart de eis niet ontvankelijk en veroordeelt eiseres tot de kosten;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer — 22 mei 1958.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : MM. Moerenhout en De Buck.

Advocaten : Mrs Van Tyghem, Vandenbulcke en Gillon.

Wegverkeer. — Verkeersongeval. — Aansprakelijkheid van de gemeente voor de toestand van de wegen op haar gebied.

Artikel 50 van het decreet van 14 december 1789 en artikel 3/1^e, titel XI van de wet van 16-24 augustus 1790, alsook artikel 78 van de gemeentewet, houdende o.m. regeling van de gemeentelijke politiemacht kennen niet alleen aan de gemeente de macht toe te zorgen voor de veiligheid van het verkeer op de straten, maar leggen haar tevens de verplichting hiertoe op.

De gemeente is er dus toe verplicht de passende maatregelen te nemen voor de veiligheid van het verkeer op de wegen en straten van de gemeente, ook al behoren die niet tot de gemeentewegen.

De rechter vermag echter niet de doelmatigheid van de genomen maatregelen te beoordelen.

Wanneer de openbare weg iets abnormaals vertoont, dat gevaarlijk is voor het verkeer en voor de weggebruiker onvoorzienbaar, is de gemeente er toe verplicht de nodige maatregelen te nemen om de veiligheid van de weggebruikers te verzekeren.

Zo de gemeente haar verplichting niet nakomt is zij aansprakelijk voor de diensengevolge door de weggebruikers geleden schade, zowel zedelijke als stoffelijke, behoudens haar recht zich te beroepen op het louter toeval, de overmacht of de daad van een derde.

Soenen t/ Stad Roeselare en gemeente Oostnieuwkerke.

Overwegende dat de vordering, ingeleid bij geboekte exploten: 1) van deurwaarder F. Dujardin, te Roeselare, dd. 10 augustus 1957 en 2) van deurwaarder A. Beeuwaert, te Hooglede, dd. 14 augustus 1957, strekt tot de veroordeling van eerste verweerster, zoniet tweede verweerster, minstens beide verweersters solidairlijk, of zijn winst, elk voor een deel, tot de betaling aan eiser, van de som van 25.980 frank, zijnde 23.730 frank herstellingskosten en 2.250 frank genotsderving, met de verwijlrente vanaf 15 januari 1957, voor herstel der schadelijke gevolgen van een rijongeval, voorgekomen op 15 januari 1957, rond 20,15 uur, op de scheidslin van de Ieperstraat, Gemeente Oostnieuwkerke, op de Ieperaardeweg, stad Roeselare, en waarvoor eiser verweersters aansprakelijk stelt;

1) In feite :

Overwegende dat op 15 januari 1957, omstreeks 20,15 uur, eiser gereden kwam met zijn personenwagen, merk Porsche, nr 1.E.806, rijplaat, op de baan Oostnieuwkerke-Roeselare, komende uit de richting Oostnieuwkerke, met bestemming Roeselare, aan een snelheid van 60 km. per uur;

Overwegende dat, gekomen aan de scheiding van het grondgebied van Roeselare, en van Oostnieuwkerke, eiser op een afstand van 5 meter, een diepte waarnam in het wegdek, veroorzaakt door het feit dat de betonbaan een einde nam en de rijweg vervolgde, op een mindere hoogte, in gravier en kasseistenen;

Dat eiser remde, maar zijn auto botste met het voorste en achterste gedeelte tegen de uitstekende kasseistenen;

Overwegende dat eiser, op 18 januari 1957, om 9,45 uur, ten burele der Rijkswacht te Roeselare aangifte deed van het ongeval, van hetwelk de Rijkswacht ter plaatse de vaststellingen deed;

2) In rechte :

a) Principieën aangaande de aansprakelijkheid van de gemeente in zake wegenis :

Overwegende dat artikel 50 van het Decreet van 14 december 1789, en artikel 3, 1^e titel XI, van de Wet van 16-24 augustus 1790, alsook artikel 78 van de Gemeentewet, houdende onder meer regeling van de gemeentelijke politiemacht, aan de Gemeente niet enkel de macht toekent om te zorgen voor de veiligheid van het verkeer in de straten, maar tevens haar deze verplichting oplegt; (Cass. 20 december 1951; Rev. crit. de jur. belge, 1953, bl. 161; Arrest Gent: 13 juli 1954, veren. Kamers. Bullet. Assur. 1955, bl. 66);

Overwegende dat de Gemeente dus gehouden is de passende maatregelen te nemen voor de veiligheid van het verkeer in de wegen en straten van de gemeente, ook al maken die geen deel uit van de gemeentewegenis;

Overwegende echter dat de rechter zijn appreciatievermogen niet met dit van de gemeenteoverheid vermag tegen te stellen, daar waar het gaat om de aard van en de doeltreffendheid van de genomen maatregel te beoordelen en de Gemeente dus niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de schade, om de eenvoudige reden dat deze zich niet zou hebben voorgedaan, ware een andere maatregel genomen geweest dan deze door de Gemeente voorgeschreven; (Verbr. 3 maart 1938, I, bl. 77; Beroep Luik : 3 november 1949; Rev. crit. jur. belge, 1951, bl. 246; Verbr. 5 december 1951; Rev. crit. jur. belge, 1953, bl. 161, met noot Dor.);

Overwegende derhalve dat wanneer de openbare weg iets abnormaals vertoont, gevaarlijk voor het verkeer, en niet te voorzien door de weggebruiker, de Gemeente gehouden is de nodige maatregelen te nemen, om de veiligheid van de weggebruikers te verzekeren; (Verbr. 20 december 1951; Rev. crit. jur. belge, 1953, bl. 161);

Overwegende dat zeker de gemeente op souvereine wijze beslist over het openen en inrichten van de openbare wegenis van de gemeente en de weggebruiker enkel het recht heeft deze wegenis te gebruiken in de staat waarin de bestuurlijke overheid beslist heeft dat zij zich moest bevinden (Verbr. 5 november 1920, Pas. 1920, I, bl. 193; De Page: Dr. Civ. T. II, bl. 913) en volgens de bestemming die het bestuur eraan gegeven heeft;

Overwegende dat de weggebruiker het recht heeft te rekenen dat de wegenis zal onderhouden en behouden worden in de staat zoals oorspronkelijk door het bestuur beslist, en die als zijn normale staat kan genoemd worden;

Dat, zo deze staat komt gewijzigd te worden, de bestuurlijke overheid, gehouden de veiligheid van het verkeer te verzekeren, de nodige maatregelen daartoe moet nemen, hetzij door de weg te laten herstellen, hetzij door de weg te versperren, hetzij door de weggebruikers op het gevaar attent te maken, door het plaatsen van opschriften of tekens, daar het bestuur, zoals eenieder, de integriteit van 's mensen persoon te eerbiedigen heeft;

Dat echter het Gemeentebestuur, op souvereine wijze beslist welke maatregel zij toepassen zal en er de vrije keus over heeft, in zover deze doeltreffend voorkomt;

Overwegende dat zo de gemeente aan haar verplichting te kort komt, zij aansprakelijk is voor de eruit gesproten schade, veroorzaakt aan het stoffelijk en zedelijk patrimonium van de weggebruikers, behoudens haar recht zich te beroepen op het louter toeval, de heirkraft of de daad van een derde; (De Page: Dr. Civ. T. II, bl. 914);

B. — Toepassing :

1) Betreft verweerster, Stad Roeselare :

Overwegende dat eiser beweert dat het ongeval gebeurd is op het grondgebied Roeselare;

Dat de stad de plicht had te waken op de veiligheid van het verkeer op haar grondgebied;

Dat verweerster, stad Roeselare, daaraan te kort gekomen is;

Overwegende dat verbalisanten als volgt de toestand van het terrein beschrijven :

Het ongeval is gebeurd bij het verlaten van het

grondgebied Oostnieuwkerke, Ieperstraat, en het oprijden van de Ieperaardeweg te Roeselare. De Ieperstraat, Oostnieuwkerke, is een betonnen wegdek van 4 meter breedte, terwijl de Ieperaardeweg, te Roeselare, in het algemeen een rijbaan is met kasseien. Deze heeft een breedte van 2,95 meter. Echter wanneer men de betonweg Ieperstraat, grondgebied Oostnieuwkerke, verlaat, om de Ieperaardeweg, Roeselare, op te rijden, heeft men een strook over een lengte van ongeveer 40 meter, welke bestaat uit gravier, met enig onregelmatig geplaatste kasseien. Onregelmatige en talrijke putten zijn er gevormd. Benevens deze slechte gesteldheid van de rijbaan, helt deze bij het verlaten van de betonweg (Ieperstraat, Oostnieuwkerke) plots af en ligt ongeveer 0,20 m. lager dan de betonrijbaan. Kasseien steken hoog uit tegen het gravierwegdek. Het wegdek ligt er zeer hobbelig. Geen verkeerstekens zijn op deze plaats aanwezig, welke de weggebruikers wijzen op de slechte toestand van de rijbaan. Er is aldaar geen openbare verlichting.

Overwegende dat verweerster beweert, dat eiser de oorzaak is van het ongeval, en ervan de verantwoordelijkheid moet dragen, daar hij de toestand van de baan kennend, gezien de plaatselijke omstandigheden, met een overdreven snelheid reed en deze niet aangepast heeft aan de gesteltenis van de baan;

Dat zij in ieder geval niet kan aansprakelijk gesteld worden, daar het ongeval zich voordeed, juist over de betonbaan gelegen op het grondgebied Oostnieuwkerke, en te wijten is aan de verandering van het wegdek, en verhogen van de betonbaan, feiten die aan verweerster vreemd zijn;

Dat minstens er geen noodzakelijk oorzakelijk verband bestaat tussen de staat van het wegdek op het grondgebied Roeselare en de schade door eiser geleden ten gevolge van de beschadiging van zijn auto;

Overwegende dat de bewering alsof eiser de staat van de wegenis tussen Oostnieuwkerke en Roeselare kennen moest, door verweerster niet bewezen is;

Overwegende inderdaad dat eiser Soenen in zijn verklaring beweert dat het de eerste maal was dat hij die baan nam en dat hij voordien de toestand ervan niet kende;

Dat Vanoverberghe Hubert, ondervraagd, verklaard heeft dat hij ook de toestand van de baan aldaar niet kende;

Dat getuige Develter Margaretha, wonende recht over de plaats van het ongeval, verklaarde dat dit het eerste ongeval niet was en dat zij dikwijls het plots remmen van autos hoorde, die waarschijnlijk onverwachts de slechte staat van de baan bemerkten, wanneer zij juist de betonbaan op het grondgebied Oostnieuwkerke verlaten;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat deze gevaarlijke toestand niet algemeen bekend staat en uit het enig feit dat eiser verzekeringsmakelaar is en Hooglede bewoont, zijnde een aanpalend dorp, niet moet afgeleid worden dat die gebrekkige staat van de rijbaan hem moest bekend zijn;

Overwegende dat de snelheid van 60 km. op een nieuw en in goede staat zijnde betonvlak, niet overdreven is;

Overwegende dat het dus niet bewezen is dat eiser een fout bedreven heeft, die aan de grond is van het ongeval;

Overwegende dat ongetwijfeld de schade te wijten is aan het plots afdalen van de betonweg, naar het gravier wegdek, en het vallen in een holte van ongeveer 0,20 m.;

Dat de Porsche een sportwagen is, die een hoge

snelheid bereiken kan, en om reden van stabiliteit, dicht bij de bodem op de veren berust, zodat, ten gevolge van een schok, de oliekarter, de geluiddemper en pontarriere gemakkelijk en hard in aanraking komen met de grond, of met kasseistenen;

Overwegende dat voorheen, de gehele baan Oostnieuwkerke-Roeselare, dezelfde bedekking had als deze die nu nog bestaat tussen de grenslijn Oostnieuwkerke tot aan Roeselare, zonder dat dit aanleiding gaf tot ongevallen;

Overwegende dat, zo verweerster, stad Roeselare, wellicht de verplichting kan hebben, het hoogteverschil bestaande aan de scheidslijn, te seinen, door het plaatsen van een verkeersteken, ten behoeve van diegenen, die de baan volgen en het grondgebied Roeselare verlaten, dit ter zake geen verband heeft met het ongeval, daar eiser uit de richting Oostnieuwkerke kwam;

Overwegende dat eiser dus in hoofde van verweerster, stad Roeselare, noch een bepaalde fout bewijst, noch enig noodzakelijk verband tussen een zagezegde fout en de schade;

Overwegende dat de vordering tegen verweerster Stad Roeselare, dus ongegrond voorkomt;

2) Betreft de verweerster, Gemeente Oostnieuwkerke :

Overwegende dat niet betwist wordt dat voorheen de baan Oostnieuwkerke naar Roeselare, op geheel haar lengte, dezelfde bedekking had, zijnde graveel of grint en kasseistenen;

Dat er geen onderbreking in de baan bestond, tussen het deel, gelegen op het grondgebied Oostnieuwkerke en het deel op het grondgebied Roeselare, en deze beide delen op dezelfde hoogte waren;

Overwegende dat verweerster, gemeente Oostnieuwkerke, de baan op haar grondgebied heeft laten bedekken met betonplaten, zodat de baan daar verbeterd is en het verkeer vergemakkelijkt;

Overwegende echter dat daardoor de baan op het grondgebied Oostnieuwkerke, 0,20 m. hoger geworden is, dan het overblijvend deel op het grondgebied Roeselare, zodat op de scheidslijn tussen beide gemeenten, een plots en scherp hoogteverschil bestond van circa 0,20 m.;

Overwegende dat verweerster, Gemeente Oostnieuwkerke, die de bestaande toestand gewijzigd heeft en daardoor een nieuwe gevaarlijke toestand heeft geschapen, de plicht had de nodige voorzorgen en maatregelen te nemen, om de veiligheid van het verkeer te verzekeren, zonder evenwel dat de weggebruikers recht hadden op een bepaalde veiligheidsmaatregel, op voorwaarde van doeltreffendheid van deze welke genomen werd;

Overwegende dat ter zake, verweerster Gemeente Oostnieuwkerke, geen enkele maatregel getroffen heeft;

Overwegende dat niet kan betwist worden, dat het ongeval veroorzaakt werd door, en de schade ontstaan is, uit het plots inzakken van de auto, van op de betonbaan, op de 20 cm. lager gelegen kasseiweg;

Dat het onderste gedeelte van de auto niet in aanraking ware gekomen met het kasseiwegdek, ware de bestuurder door een verkeersteken verwittigd geweest van het gevaar, zodat hij zijn snelheid had kunnen aanpassen aan de staat van de baan;

Overwegende dat verweerster, Gemeente Oostnieuwkerke, dus aansprakelijk is;

Dat de vordering tegenover haar gegrond voorkomt;

Overwegende dat eiser, de Gemeente Oostnieuwkerke op 18 januari 1957 verwittigde, opdat zij zou overgaan tot de vaststelling van de schade;

Dat de raming gedaan werd op 1 februari 1957, door expert Hubert, te Brugge, aangeduid door de Onderlinge Maatschappij der Gemeentebesturen;

Dat de begroting van de schade op 23.730 frank alsook de duur van de herstellingen, op twaalf dagen, niet worden betwist;

Overwegende dat de compensatoire krozen enkel dienen toegekend te worden, vanaf de dag dat de som uit eisers' patrimonium is gegaan, zijnde de dag der betaling van de herstellingen;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Verklaart de vordering, gericht tegen verweerster, stad Roeselare, ontvankelijk, doch ongegrond;

Verwerpt deze;

Verwijst eiser in de kosten van deze vordering;

Verklaart de vordering gericht tegen de Gemeente Oostnieuwkerke, ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt verweerster, tot de betaling aan eiser, van de som van: *Vijf en twintig duizend negenhonderd tachtig frank*, verhoogd met de compensatoire rente vanaf de dag van de betaling, en met de rechterlijke rente;

Verwijst verweerster in de kosten van deze vordering.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer — 20 november 1958.

Voorzitter: M. Temmerman.

Rechters: MM. Van Bever en Soetaert.

Advocaten: Mrs Haus en G. Vandervennet (Brugge).

Huwelijksgoederenrecht. — Scheiding en deling. — Huwelijksgemeenschap van aanwinsten. — Onderhoud van een kind uit een vorig huwelijk.

De kosten van onderhoud en opvoeding van een kind uit een vorig huwelijk blijven zonder vergoeding voor rekening van de tweede huwelijksgemeenschap, al is deze tot de aanwinsten beperkt.

Deze oplossing, die soms op artikel 1409, 5° B.W. wordt gegrond, kan bovendien steun vinden in artikel 1409, 4° B.W., daar de bedoelde kosten uit de inkomsten van de tweede huwelijksgemeenschap worden betaald en normaal een last uitmaken van de inkomsten die uit hoofde van de ouder van het kind in de tweede huwelijksgemeenschap vallen.

Zelfs indien aangenomen wordt dat deze kosten de betaling uitmaken van een schuld die vóór de tweede huwelijksgemeenschap is ontstaan (artikel 1409, 1° B.W.), zodat zij buiten de gemeenschap van aanwinsten is gesloten, blijven deze kosten zonder vergoeding voor rekening van de tweede gemeenschap, wanneer de ouder van het kind de vruchten van dezes goederen, waarop zij geen recht meer had, in deze gemeenschap heeft gebracht. Compensatie met door het kind aan deze gemeenschap afgedragen inkomsten is eveneens mogelijk.

D.V. t/V.D.

Overwegende dat de eis de scheiding en deling beoogt van....

II. Vergoedingen van de eiseres aan de huwelijksgemeenschap.

Overwegende dat de verweerder ten onrechte vergoeding aan de gemeenschap van aanwinsten eist voor de sommen besteed aan de opvoeding en het onderhoud van A.V.D., dochter uit het eerste huwelijk van de eiseres met J.V.D.;

Overwegende dat de kosten van onderhoud en opvoeding van een kind uit een vorig huwelijk van één der echtgenoten, volgens talrijke auteurs en rechtspraak, behoren tot de «kosten van het huwelijk», die volgens artikel 1409, 5° B.W. tot het passief der wettelijke huwelijksgemeenschap behoren, zonder tot vergoeding aanleiding te kunnen geven (Baudry, Contrat de mariage, I, nr 496; Colin et Capitant, IXe uitg. door Julliot de la Morandière, III, 1945, nr 311; Dall. Rép. dr. civ., 1951, I, Tw. Communauté, nr 1502, en aangehaalde rechtspraak; Savatier, Cours dr. civ., III, nr 53; — ten dele: Gent, 25 januari 1882, Pas. 1882, II, 186);

Overwegende dat anderen voorhouden dat dergelijke uitgaven schulden worden van een wettelijke huwelijksgemeenschap krachtens artikel 1409, 1° B.W., als zijnde roerende schulden die bij het aangaan van het huwelijk bestonden (Pothier, Communauté, nr 270; Laurent, XXI, nr 476; Kluyskens, Huwelijkscontract, nr 139; Aubry et Rau, 5e uitg. door Bartin, VIII, 1916, par. 508, 6°, bl. 80; — ten dele: Gent, 25 januari 1882, reeds aangehaald, terwijl hieraan door een auteur uitdrukkelijk een recht op vergoeding voor de gemeenschap wordt verbonden (De Page en Dekkers, X, nr 381, B. bl. 429 en nr 446, 5°);

Overwegende dat in de eerste stelling zelfs voor een gemeenschap van aanwinsten van vergoeding geen spraak kan zijn; dat in de tweede stelling daarentegen de onderhoudsplicht als een vóór het huwelijk ontstane schuld buiten de gemeenschap van aanwinsten is gesloten, zodat voldoening ervan met de penningen van de gemeenschap tot vergoeding aanleiding zou kunnen geven;

Overwegende dat in het onderhavig geval echter, zelfs indien men de laatste stelling zou aannemen, toch geen recht op vergoeding is ontstaan, of op zijn minst compensatie heeft plaats gehad, vooreerst omdat de tweede gemeenschap (van aanwinsten) het genot heeft gehad van de goederen van het kind van de eiseres, terwijl deze toch door haar tweede huwelijk het recht hierop had verloren (art. 386 B.W.; vgl. Laurent XXI, nr 476 in fine, bl. 544), vervolgens omdat niet wordt tegengesproken dat de dochter van eiseres de inkomsten uit haar arbeid vrijwillig in de huwelijksgemeenschap heeft gestort;

Overwegende tenslotte dat de kosten van onderhoud en opvoeding, ook van een kind uit een vorig huwelijk, periodische uitgaven zijn die normaal uit de inkomsten worden bekostigd en zulks in dit geval alleszins zijn, zodat de wettelijke huwelijksgemeenschap (artikel 1409, 4° B.W., zoals dit algemeen ruim wordt geïnterpreteerd, zie De Page en Dekkers, X, nr 387, 1°) en ook de gemeenschap van aanwinsten (artikel 1498 B.W.), die het genot van de eigen goederen en van de arbeid van de echtgenoten hebben, voor deze uitgaven zonder vergoeding moeten instaan (vgl. Guillaouard, Contrat de mariage, II, 2e uitg., nr 675; anders: De Page en Dekkers, X, nr 381, B. bl. 429 en nr 446, 5°) zodat zelfs een huwelijksgift onder vorm van een pensioen dat uit de inkomsten van de schenker wordt betaald,

voor rekening van de gemeenschap zou blijven (id. nr 387, bl. 424, en noot 4);

.....
het overige zonder belang.

NOOT: Over het verband tussen artikel 1409, 4° B.W. en het verbinden van de goederen der huwelijks-gemeenschap wegens onderhoudsschulden van de vrouw, zelfs zonder machtiging van de man, zie ook: Kluyskens, Huwelijkscontract, nr 134, 4°, bl. 218-219. Anders: De Page en Dekkers, X, nr 381, B, bl. 421 en noot 2, alsook nr 584.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

19 maart 1958.

Rechter: M. Frère.

O.M.: M. Meert.

Advocaten: Mrs Hoegars en Réard, loco Bijvoet.

Verzekering. — Aansprakelijkheidsverzekering voor motorrijtuig. — Beding, dat de wagen uitsluitend mag bestuurd worden door de belanghebbende eigenaar. — Verzekeringnemer. — Betekenis van dit beding. — Geen werking tegen derde benadeelde.

Beding in een polis van aansprakelijkheidsverzekering, dat de wagen uitsluitend mag bestuurd worden door de belanghebbende eigenaar-verzekeringnemer.

Ofschoon dit beding op het eerste zicht schijnt in te druisen tegen artikel 3 van de wet van 1 juli 1956, mag de overeenkomst niet aldus worden opgevat, dat de verzekeringsmaatschappij dit beding zou mogen invoeren tegen benadeelde derden.

Daar het mogelijk verhaal van de verzekeraar tegen de verzekerde, die niet zijn verplichting nakomt alleen zelf de wagen te sturen, geen afbreuk doet aan de rechten van de benadeelden, blijft de overeenkomst rechtsgeldig, alhoewel het beding moet worden afgeraden en slechts verwarring stichten kan.

De Landsbond der Federaties der Beroepsmutualiteiten van België en De Lorenz t/ Ferson, Mitschke.

Aangezien het feit A ten laste van eerste betichte gelegd, bewezen is;

Aangezien het samenhangend feit C ten zijnen laste gelegd bewezen is;

Overwegende dat dit laatste feit evenwel een bestanddeel uitmaakt van de hoofdbetichting A en er dienvolgens slechts één dient uitgesproken;

Overwegende dat het feit B ten zijnen laste gelegd niet bewezen is; evenmin als het ten laste van de tweede betichte gelegd feit;

Overwegende dat, toen de eigenaar van de aanrijdende wagen, tweede betichte, een verzekerings-overeenkomst afsloot met de N.V. De Noordstar & Boerhaave, hebbende haar maatschappelijke zetel te Gent, Groot-Brittanniëlaan, n° 47, hierin bepaald werd dat de wagen uitsluitend mocht bestuurd worden door de belanghebbende eigenaar - verzekeringnemer;

Overwegende dat zo, op het eerste zicht, dit beding schijnt in te druisen tegen de voorschriften van artikel 3 van de Wet van 1 Juli 1956, de overeenkomst nochtans niet dusdanig opgevat is dat de Verzekeringsmaatschappij dit beding zou mogen invoeren tegen de benadeelde derden, en zij de verantwoorde-

lijkheid blijft dekken, zoals bepaald in « insteekblad A », bijzonder bepalingen tertio;

Overwegende dat vermits het mogelijk verhaal van de verzekeraar tegen de verzekerde die zich niet houdt aan zijn verplichting alleen te sturen, geen afbreuk doet aan de rechten van de benadeelden, de overeenkomst rechtsgeldig blijft, alhoewel het beding « uitsluitend besturen » in se af te raden is en, zoals het blijkt uit onderhavig geval, slechts verwarring stichten kan (zie o.m. Cassart, Bodson, Pardon, L'Assurance automobile obligatoire de responsabilité civile, Bruxelles, Larcier, blz. 48);

Overwegende dat, in de gegeven omstandigheden tweede betichte verzekerde was en eerste betichte het eveneens was, niettegenstaande de eventuele contractuele fout waaraan tweede betichte zich heeft schuldig gemaakt, en het eventuele verhaal van de verzekeraar tegen hem;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

15 februari 1958.

Voorzitter: M. van Lerberghe.

Referendaris: M. Vandekerckhove.

Advocaten: Mrs Delagranghe, Halsberghe en Deconinck.

Koop of consignatie? — Pandbeslag op goederen van derden.

Levering van een goed aan een handelaar geschiedt normaal krachtens koop en verkoop; hij, die beweert het goed in consignatie te hebben ontvangen, moet zulks bewijzen.

De verhuurder van een huis kan pandbeslag leggen op alles, wat het verhuurd huis stoffeert, afgezien van de vraag, of de stofferende goederen al dan niet in eigendom toebehoren aan derden, tenzij de huurder bewijst, dat de verhuurder bij het binnenbrengen van het goed in het verhuurde huis kennis droeg of kreeg van het feit, dat het aan een derde toebehoorde.

Het Verbond der Christelijke Mutualiteiten van het Arrondissement Kortrijk t/ Waetens F. en Waetens F. t/ De Brabandere.

Gezien de daging van 20 november 1957, waarbij eiseres jegens verweerder de betaling vordert van 30.000 F. met de rechterlijke rente en de kosten van het geding, hoofdens verkoop en levering van een occasie-boekhoudingsmachine « Astra »;

Gezien de daging van 17 december 1957, waarbij Waeytens de verweerder Debrabandere daagt tot tussenkomst in voormeld geding en tot vrijwaring, kosten aan verweerder;

Overwegende dat de beide vorderingen dusdanig samenhangen dat een goede rechtsbedeling de samenvoeging ervan met beslechting door één vonnis vergt;

I. Hoofdeis.

Overwegende dat Waeytens de aankoop loochent, betogend dat hij de machine in consignatie kreeg met opdracht ze zo mogelijk te verkopen;

Overwegende dat deze stelling niet opgaat om twee redenen

1) Waeytens tekende op 8 oktober 1955 volgende

bekentenis : « Medegenomen rekenmachine Astra x 54, gekocht voor de prijs van 30.000 F., bedrag te betalen volgens dezer dagen te sluiten overeenkomst », aldus de aankoop uitdrukkelijk erkennend;

2) Levering van een goed aan een handelaar gebeurt normaal hoofdens koop-verkoop; wie de uitzondering consignatie voorhoudt moet dit bewijzen, wat Waeytens niet doet (Hrb. Brussel, 16 oktober 1906, P.P. 1907, n° 5; Hrb. Brussel, 2 januari 1929, J.C.B. 1929, 71; Hrb. Brussel, 24 juli 1952, R.W. 28 dec. 1952, k. 648);

Overwegende dat Waeytens geen verdere overeenkomst nopens de betalingswijze voorlegt, zodat hij de 30.000 F. onmiddellijk moet betalen;

Overwegende dat Waeytens termijnen van respijt vraagt, die hem niet kunnen toegekend worden, omdat hij voldoende minnelijke termijnen kreeg en hij ongeveer onvermogen is, zodat uitstel de rechten van de hoofdeiseres kan aantasten (De Page, T. I, n° 145);

II. Eis tot eenvoudige vrijwaring.

Overwegende dat Waeytens de machine onderbracht in zijn winkel te Roeselare, gehuurd aan de eigenaar Debrabandere, die zijn huurprijs niet betaald zag en pandbeslag legde op de roerende inboedel van de winkel, ook op de rekenmachine;

dat Waeytens de kwade trouw van Debrabandere inroept, die zou geweten hebben dat de machine niet aan Waeytens toebehoorde, zodat hij niet gerechtigd was ze onder pandbeslag te leggen, met het gevolg dat de onrechtmatige daad van Debrabandere Waeytens belette en belet de machine te verkopen of terug te geven en Waeytens machtigt om een eis tot vrijwaring in te stellen;

Overwegende dat Debrabandere elke contractuele of wettelijke vrijwaringsverplichting in zijnen hoofde ontkent of afwijst en verder betoogt dat Waeytens de machine als zijn eigendom in het gehuurde goed bracht en bij de huurverbreking van februari 1957 ze daar achterliet, waar ze voorwerp van pandbeslag werd en van inbewaringneming door Debrabandere;

Overwegende dat Debrabandere wellicht tot wettelijke vrijwaring kon gehouden zijn zo hij door zijn onrechtmatige daad (art. 1382 B.W.) Waeytens belet de machine te bezitten en te verkopen en hem aldus schade berokkent (R.P.D.B. V° Garantie n° 3, n° 26 vanaf lid 4) bestaande in het feit dat Waeytens door Debrabandere's onrechtmatige daad de waarde van de machine niet kan verzilveren (ruime opvatting van de garantie) maar dat Debrabandere geen enkele wederrechtelijke daad stelde door pandbeslag op de machine te leggen, vermits de eigenaar dergelijk beslag kan leggen op alles wat het verhuurde goed stoffeert, onafgezien de kwestie of deze stofferende goederen al dan niet in eigendom aan derden toebehoren (De Page, T. VII, n° 156 met noot 5) tenzij de huurder bewijst dat de eigenaar bij het binnenbrengen van het goed in de huurruimte kennis had of kreeg van deze vreemde eigendom (De Page, eodem loco n° 157) wat Waeytens ter zake niet bewijst;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, Voegt samen de beide voormelde gedingen en heeft recht ze door één vonnis,

Ontvangt de hoofd- en de vrijwaringseis,

Wijzend op de hoofdeis :

Veroordeelt Waeytens om aan eiseres te betalen de som van 30.000 F. met de rechterlijke rente;

Verwijst verweerder tot de kosten van het geding. En wijzende op de eis tot vrijwaring, Verklaart hem ongegrond; alle kosten aan Waeytens;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande elke voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE ANDERLECHT

23 april 1958.

Vrederechter : M. D. Vranckx.

Aanneming van een overspelig kind.

Het kind dat ontkend werd, kan door zijn moeder en dezes echtgenoot aangenomen worden, zelfs indien ze beiden een wettig kind hebben (artikel 344 nieuw van het B.W.)

Familieraad.

Ten jare 1958, 23 april. Voor Ons, Daniël Vranckx, Vrederechter van het Kanton Anderlecht, bijgestaan door Pierre Swaelens, Griffier van dit rechtsgebied.

Is verschenen Mevrouw, zonder beroep, uit de echt gescheiden van N., echtgenote in tweede huwelijk van D., die haar machtigt en bijstaat, wonende te Anderlecht, moeder en voogdes van rechtswege van de hiernagenoemde minderjarige,

Dewelke Ons vertoond heeft dat vóór Ons, bevoegd om wille van de opvallende der voogdij, de familieraad dient verenigd van de minderjarige :

C., John-Pierre, geboren te Ukkel op kind waarvan de ontkenning van vaderschap door de genaamde H., ingewilligd werd door vonnis der 9e kamer der Rechtbank van Eerste Aanleg zetelende te Brussel in dato° ten einde hierna vermeld.

Zijn vrijwillig verschenen, de hieronder genoemde personen als zijnde deze door de wet aangeduid om de familieraad samen te stellen van de minderjarige.

De familieraad, alzo verenigd onder Ons voorzitterschap, na beraadslaging :

Overwegende dat de echtgenoten D., voornemens zijn de voornoemde minderjarige aan te nemen;

Overwegende dat ieder der aannemende personen een wettig kind hebben;

Dat zij dus de derde voorwaarde, voorzien door artikel 344 van het Burgerlijk wetboek, om te kunnen aannemen, niet vervullen;

Overwegende dat de aannemende personen zich gerechtigd achten om de andere beschikkingen van voornoemd artikel 344 nieuw, in te roepen, die voorzien dat, wanneer het de aanneming betreft van een kind van een van de echtgenoten door de andere echtgenoot of door beide echtgenoten tegelijk het voldoende is dat de aannemende personen :

1°) ouder zijn dan een en twintig jaar;

2°) ten minste tien jaar ouder zijn dan de aan te nemen persoon;

dat ieder aannemende personen deze twee voorwaarden vervult;

Overwegende dat de minderjarige ontkend werd door de Heer N., eerste echtgenoot van de aannemende persoon C.;

dat de ontkenning ingewilligd werd door vonnis uitgesproken op door de negende kamer der Rechtbank van Eerste aanleg te Brussel;

dat dit vonnis thans in kracht van gewijsde is getreden;

Overwegende dat deze rechtspleging niet alleen de moederlijke afstamming ongeschonden heeft gelaten, maar dat ze bovendien, rechterlijk en definitief genoemde afstamming vastlegt;

dat inderdaad het geding tot ontkenning noodzakelijkerwijze de erkenning van een afstammingsband tussen het ontkend kind en de echtgenote van de vader, eiser in ontkenning, teweegbrengt; dat, indien het kind hetwelk de vader voornemens is te ontkennen niet juridisch het kind van de echtgenote van eiser is, het geding tot ontkenning als ondenkbaar zou voorkomen of tenminste zonder belang;

dat daaruit volgt, dat, door het feit zelf der inwilliging der ontkenning, het vonnis onwederroepelijk en « erga omnes » de moederlijke afstamming vastlegt; dat het een gedwongen erkenning van moederlijke afstamming uitmaakt, die niet meer betwist kan worden zelfs door de verklaarde moeder, echtgenote van de eiser in ontkenning;

Overwegende dat een deel der rechtspraak en der rechtsleer weliswaar alle uitwerking van dergelijke erkenning verwerpt, bewerende dat de wet er zich zou tegen verzetten dat een uit overspel verwekt kind, juridisch een moeder zou hebben;

Overwegende dat deze laatste denkwijze zich op geen enkele beschikking van het Burgerlijk Wetboek steunt en evenmin op welk andere wettelijke tekst ook; dat wel integendeel dergelijke thesis uitdrukkelijk in tegenspraak is met :

1°) de tijdelijke beschikkingen der wet van 15 maart 1954 die de gedwongen erkenning van zekere uit overspel geboren kinderen instelt, en hun de stand geeft van natuurlijk kind dat sedert de geboorte erkend is;

2°) de tekst van artikel 315 nieuw, van het Burgerlijk Wetboek (Wet van 10 februari 1958) die :

a) enerzijds, slechts aan tijdsvoorwaarden de erkenning en zelfs de wettiging van zekere kinderen, onderwerpt als wanneer dergelijke erkenning of wettiging, noodzakelijkerwijze het overspelig karakter aan de dag moet brengen der betrekkingen waaruit het kind verwekt werd;

b) anderzijds, de overspeligheid der bevruchting van het kind geboren uit een vrouw waarvan het huwelijk ontbonden is sinds ten minste drie honderd dagen en dat geboren is na de voltrekking van het daaropvolgend huwelijk der moeder, van de ontkenning doet afhangen;

dat uit deze wettelijke beschikkingen volgt dat de uit overspel geboren kinderen niet alleenlijk een moederlijke afstamming kunnen bezitten maar zelfs van wettige vaderlijke afstamming kunnen veranderen;

dat, in deze omstandigheden, men niet inzielt waarom als wanneer in zekere gevallen, de uit overspel geboren kinderen het voorwerp kunnen uitmaken ener vrijwillige erkenning, kunnen gewettigd worden, of zelfs wettig zijn, de gedwongen erkenning, in andere gevallen zou moeten beschouwd worden als geen gevolg teweegbrengend;

dat het overspel even zo ergerend en te laken blijft wanneer het slechts vrucht draagt kort na de ontbinding van het huwelijk, dan wanneer de geboorte geschiedt vóór de verdwijning van de huwelijksbanden;

dat het klaarblijkelijk in de bedoeling ligt van de wetgever van 10 februari 1958, in de meeste mate, het kind gesproken uit overspelige betrekkingen te onttrekken aan de schadelijke gevolgen der door hun auteurs bedreven fout;

Overwegende, dat het blijkt uit de voorafgaande beschouwingen dat er een afstammingsverband bestaat tussen de aan te nemen minderjarige en de aannemende persoon Christien;

dat, dienvolgens, in huidig geval, de voorlaatste alinea van artikel 344 nieuw van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is;

Overwegende dat de aanneming gegrond is op billijke redenen en zij voor het kind voordelen oplevert;

Overwegende dat Mevrouw D., moeder en voogdes niet tegelijkertijd mag aannemen, toestemmen in de aanneming en de akte van aanneming verlijden in naam van de minderjarige;

Dienvolgens :

1°) geeft zijn toestemming in de aanneming van de minderjarige door :

a) D., metaalpolijster, geboren te L., op 21 september 1920, echtgescheiden in eerste huwelijk van V., echtgenoot in tweede huwelijk van C., hiernagenoemd, wonende te Anderlecht.

b) C., zonder beroep, geboren te L., op 13 november 1919, echtgescheiden in eerste huwelijk van N., echtgenote in tweede huwelijk van D., voornoemd, wonende te Anderlecht.

2°) beslist aan het aangenomen kind gewoonweg de familienaam van de aannemende persoon D., te geven zonder dat die naam aan zijn eigen naam toegevoegd wordt;

3°) stelt in hoedanigheid van vertegenwoordiger ad hoc aan de Heer D., ponceerder, wonende te Anderlecht,

Deze heeft verklaard dit ambt te aanvaarden.

De voorafgaande beslissingen werden bij eenparigheid van stemmen genomen.

Waarvan akte, gedaan op onzegeld papier en vrij van registratiekosten uit hoofde van behoorlijk vastgesteld onvermogen, welke akte, na voorlezing, de komparanten met Ons, Vrederechter, en de Griffier getekend hebben.

De akte werd in het nederlands gesteld in uitvoering der beslissing der meerderheid der leden van de familieraad, leden die door de Vrederechter-Voorzitter uitdrukkelijk aangezocht werden om de te gebruiken taal te bepalen (artikel 9 der wet van 15 juni 1935). (volgen de handtekeningen).

NOOT.

1. Volgens een arrest van het Hof van beroep te Brussel van 28 november 1951 (J.T., 1952, 69) heeft de familieraad, wanneer hij op grond van het laatste lid van artikel 346, B.W., geroepen wordt zijn toestemming te geven, niet het recht na te gaan of de bij de wet vereiste voorwaarden zijn vervuld, vermits deze opdracht door de wet is voorbehouden aan de rechtbank, ter gelegenheid van de beslissing over de vraag tot bekrachtiging (artikel 355, B.W.).

2. Voorgaande beslissing bevestigt dat de moeder van een kind, waarvan ten gevolge ontkenning de overspeligheid blijkt, van rechtswege voogdes is. Deze thesis is in strijd met de heersende rechtsleer en rechtspraak (zie : J. Mallié, Relations juridiques entre un enfant désavoué et sa mère, J.J.P., 1952, 65).

3. De argumentatie van voorgaande beslissing blijkt overbodig. Een kind, waarvan ten gevolge ontkenning de overspeligheid blijkt, kan door de echtgenoot van de moeder of door de moeder en haar echtgenoot tegelijk onder de gemildere voorwaarden worden aangenomen, omdat de afstamming van dit kind ten opzichte van één der echtgenoten (in casu de moeder) blijkt uit een vonnis (zie : M. van Balberghe, Erkenning en wettiging van overspelige kinderen, R.W., 1957-1958, kol. 1929 en volg., nr 79, B, b) en c); — J. Mallié, op. cit., blz. 75). Zonder belang — en trouwens onjuist — is of het vonnis van ontkenning voor

het overspelig kind geldt als een «gedwongen erkenning» van moederlijke afstamming, met al de gevolgen die aan een erkenning zijn verbonden.

4. Er wordt ten andere ten onrechte gewag gemaakt van de wet van 15 maart 1954 en van artikel 315, B.W., zoals het gewijzigd werd door artikel 2 van de wet van 10 februari 1958.

De wet van 15 maart 1954 heeft geen betrekking op overspelige kinderen, vermits ze beoogt de toestand te regelen van het kind dat, voor de inwerkingtreding van deze wet, geboren is uit een vrouw wier huwelijk sinds meer dan driehonderd dagen is ontbonden.

Artikel 315, eerste lid, heeft evenmin betrekking op overspelige kinderen, vermits het de toestand regelt van kinderen geboren uit een vrouw wier huwelijk sinds meer dan 180 dagen is ontbonden (zie: M. van Balberghe, op. cit., nrs 12 en volg.).

Artikel 315, tweede lid, anderszids, regelt een conflict tussen twee wettige afstammelingen (zie: M. van Balberghe, op. cit., nrs 5 en volg.).

V. B.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Het was werkelijk een rampzalig idee vanwege de Vlaamse Conferentie om op vrijdag de 13^e, een vergadering te beleggen, zoals dit in februari 1959 geschiedde.

Alles wees er inderdaad op dat het moest en zou tegenslaan.

Een Duits advocaat, Dr H. Maschke, zou komen spreken over «Rechtliche Probleme der Nürnberger Prozessen gegen Deutsche Industrielle» maar liet verstek gaan omdat hij voor een dringende aangelegenheid naar New York moest. Deze eerste tegenslag ontlokte aan een weinig eerbiedig confrater de opmerking dat het met die Duitsers altijd hetzelfde is: als ze moeten komen ziet men ze niet en als niemand ze vraagt, staan ze er!

Onmiddellijk werd contact opgenomen met de man die voor de Vlaamse Conferentie alles veil heeft en die dan ook terstond bereid was ons uit de nood te helpen: Mr René Victor.

Deze zou dan komen spreken over: «Kritische beschouwingen over de Rechtsleer van Anders Vilhelm Lundstedt».

Op het laatste nippertje echter werd Mr Victor ziek, zodat de vergadering weer zonder spreker dreigde te vallen.

Maar de geest van Mr Victor gaf blijk van een wonderbare gave van ubiquiteit en zijn voordracht is toch gehouden.

Na een inleidend woord van Voorzitter van Nieuwerburgh, die de vergaderde schare kond deed van de spijtige gebeurtenissen, werd het woord verleend aan de Sekretaris van de Vlaamse Conferentie, die tot dan toe gedacht had dat hij enkel schrijven moest maar nu tot lezen verplicht werd.

De tekst van Mr Victor was uiterst belangwekkend. Het doet werkelijk goed nog eens te ondervinden dat buiten hetgeen we dagelijks ervaren, het recht nog andere en boeiende aspecten vertoont die we maar al te zeer gedwongen zijn te verwaarlozen of te vergeten.

De figuur van de Zweedse jurist Anders Lundstedt, wiens rechtsleer gesteund is op de wijsbegeerte van

zijn landgenoot Axel Hägerström, is in ons land praktisch niet gekend. Zijn werken hebben nochtans heel wat opschudding verwekt door hun werkelijk revolutionair karakter. Lundstedt weert systematisch alle metaphysika, die hij beschouwt als een rem en een hinderpaal voor elk wetenschappelijk denken.

Volgens de alleszins originele visie van Lundstedt, bestaan er oorspronkelijk geen subjectieve rechten maar is hetgeen men gewoonlijk als dusdanig aanziet, slechts ontstaan als gevolg van de werking van het rechtsapparaat of de «rechtsmachinerie» zoals Lundstedt het enigszins laatdunkend noemt. Het is inderdaad de toepassing van een strafsanktie of de mogelijkheid daarvan, die het eerbiedigen van rechten heeft teweeg gebracht, welke daardoor heilig en onaantastbaar gaan lijken. Het bestaande rechtstelsel heeft zich volkomen onafhankelijk van de rede ontwikkeld, uitsluitend door de toepassing van rechtsdwang. M.a.w. het rechtsapparaat en de daarvan uitgaande dwang, heeft het ontstaan gegeven aan de rechtsregels, doch het is verkeerd te veronderstellen dat men aanvankelijk rechtsregels opgesteld heeft, om ze daarna te sanctionneren door een min of meer goed werkende «rechtsmachinerie». Door de sanctie echter heeft de aldus gesanctioneerde regel een quasi-«heilig» karakter gekregen.

Het rechtsbewustzijn staat of valt met het rechtsapparaat, waarop het steunt. Subjectieve rechten en juridische plichten bestaan niet. «Natuurrecht» is het gevolg van bijgeloof en begripsverwarring.

Deze in dit verslag uiterst kort en onvolledig samengevatte principes past Lundstedt toe op de onderdelen van het recht.

De enige rechtvaardigingsgrond van het strafrecht is het voortbestaan van de gemeenschap.

Het probleem der contractuele of quasi-delictuele aansprakelijkheid in het burgerlijk recht wordt als volgt opgelost: er wordt geen schadevergoeding toegekend wegens schending van een plicht of een recht maar het is de dwangreactie die tot vergoeding der schade leidt. Zonder straf en schadevergoeding is eigendomsrecht ondenkbaar en dit z.g. eigendomsrecht is enkel de keerzijde van het feit dat bepaalde wettelijke regels worden gehandhaafd. Ook de aansprakelijkheid zonder schuld wordt door het systeem van Lundstedt duidelijk.

Het Staatsrecht bevat slechts een geheel van objectieve rechten, dienstig tot het samenhouden van een organisatie van individuen.

Maar quid met het Volkenrecht, waarin het dwangapparaat inderdaad ontbreekt. Lundstedt bestempelt het als een mythe, als een fantoom. Enkel zuiver geweld bestaat, doch niets anders! Vredesverdragen berusten op de grondslag van het «vae victis».

* * *

Deze op het eerste zicht uiterst verrassende maar bij nader inzicht zeer realistisch en gezond aandoende leer, wordt dan door Mr Victor onder de loupe genomen, en het is eigenaardig genoeg juist het gebrek aan zin voor werkelijkheid, dat de auteur aan Lundstedt verwijt.

In het strafrecht ontkent Lundstedt de noodzakelijkheid van de individualisatie van de straf en verwaarloost hij het steeds en overal aanwezig zijnde menselijk gevoel, dat boete voor schuld eist. Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor de aansprakelijkheid op burgerlijk gebied.

In het Staatsrecht heeft Lundstedt's leer het onaangenaam gevolg dat het onmogelijk wordt de Staat aansprakelijk te stellen.

Meester Victor acht het, met het oog op het Volkenrecht, voldoende dat de mogelijkheid en de noodzakelijkheid van dwang erkend wordt opdat een norm tot het gebied van het recht zou behoren. Volgens hem zal, al is het wellicht slechts na eeuwen, het volkenrecht tot een volwaardig dwangapparaat groeien.

Verder stelt de auteur bij Lundstedt een tekort aan psychologisch doorzicht vast. De rol die deze toekent aan de angst voor de sanktie is overmatig.

Ook sociologisch gezien is de leer te eenzijdig georiënteerd en lijkt ze dogmatisch, hetgeen paradoxaal klinkt daar elk dogma door Lundstedt ongenadig bestreden wordt.

Sprekende over de door hem behandelde rechtsleer eindigt de verhandeling van Stafhouder Victor als volgt: « De wijze landman houdt stellig rekening met » de storm, doch zal hem echter nooit als bepalend » element beschouwen voor de bewerking van zijn » akker ».

* * *

Na deze wetenschappelijke uiteenzetting, werd het woord verleend aan Mr Wittemans, die aan zijn verachting voor Lundstedt en zijn waardering voor Mr Victor lucht gaf. Nadien werd hij door de weetgierige confraters ondervraagd over zijn betrekkingen met de Uphonen, zijnde de bewoners van Venus, die in de loop dezer eeuw onze aarde komen beschaven. (Het zal tijd worden !)

Met de hem eigen bereidwilligheid werden alle vragen, zelfs de meest indiskrete, uitvoerig en nauwgezet beantwoord.

Ondanks de aanvankelijke tegenslagen, werd de avond dank zij Mr Victor, die langs deze weg de dank van de Vlaamse Conferentie moge aanvaarden, en dank zij Mr Wittemans, een dusdanig sukses dat we de afwezigheid van Dr Maschke niet erg voelden.

A. van Gelder.

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

20 februari 1959

De opeenvolgende voorzitters van de Vlaamse Conferentie schijnen een zwak te hebben voor vernieuwingen. Verleden jaar werd het experiment van « Klop maar op een Deur » gewaagd en ook dit jaar werd er komedie gespeeld.

De Vlaamse Conferentie had nl. het aanbod aanvaard, uitgaande van confraters uit Parijs, die voorstelden te Antwerpen een heropvoering te geven van « Les Plaideurs » van Jean Racine. Dit stuk was door de advocaten van Parijs in de zomer van 1957 in hun stad opgevoerd met een overweldigend sukses. De Franse pers, nochtans schrijvend voor een publiek dat op gebied van toneel vermeld is, was uiterst lovend geweest.

De vernieuwing lag echter vooral in de omstandigheid dat, voor het eerst sedert haar bestaan, de Vlaamse Conferentie een Franstalige kultuurmanifestatie zou inrichten.

De tijd is inderdaad gekomen dat het niet langer noodzakelijk lijkt afwijzend of enigszins wantrouwig te staan t.o.v. gelijk welke buitenlandse kultuur. Over dit aspekt van de kwestie kan zeer veel geschreven of gezegd worden, maar dat is niet de taak van een verslaggever.

* * *

Het erecomité was samengesteld uit de heren Ooms, stafhouder, Lilar, vice-eerste-minister, Vaysset, consul-

generaal van Frankrijk, Generaal-Majoor Bouhon, Marcoux, Eerste-Voorzitter van het Hof van Beroep, Dclerck, gouverneur van de Provincie Antwerpen, Van Hal, Voorzitter van de Rechtbank van eerste Aanleg, Sabbe, Procureur des Konings, Goris, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, Debie, Krijgsauditeur, Craeybeckx, Burgemeester van Antwerpen, Schepen Wilms en Stappers, Voorzitter van de kring voor Vlaams Gezelschapsleven.

De zaal van het Koninklijk Kunstverbond was op 20 februari geheel gevuld. De plechtige avondkledij der Heren, en nog veel meer, de bonte verscheidenheid van de in cocktail- of avondkleed gestoken Dames, deed feestelijk aan.

Toen het doek opgehaald werd en Petit-Jean met een sappig Picardisch aksent zijn alleenspraak begon, kon men vergeten dat de spelers eigenlijk geen beroepsakteurs waren. Het spel verliep vlot en men kon voelen dat de spelers, zowel als de toeschouwers, in de gewenste stemming waren.

Meester Daniel Bécourt, die de regie voerde en op een schitterende wijze de rol van l'Intimé vertolkte, haalde eer van zijn werk. Voor het overige was de rolverdeling als volgt: Petit-Jean: Mr Pierre Cousi, Dandin: Mr Philippe Guérin, Léandre: Mr Georges Pros, Chicanneau: Mr Jacques Toutain, de Gravin: Mr Denise Gaudel-Gruyer, Isabelle: Mr Francine Cahen en de souffleur, die in het werk een « zichtbare » rol te vervullen heeft: Mr Gérard Bourguignon.

De rol van de kaarsendragende en stilzwijgende knecht, La Brie, werd door onze ex-confrater Ivo Tralbaut verzorgd. Daar hij niets mocht zeggen, compenseerde hij dit ruimschoots door zijn mimiek. Het hartelijk applaus, dat alle spelers op het einde ten deel viel, was verdiend.

* * *

Nadien had nog een receptie plaats, aangeboden door het Bestuur van de Conferentie aan de spelers en het erecomité, in aanwezigheid van de oud-voorzitters en de oud-stafhouders.

Voorzitter van Nieuwerburgh, die zich gedurende meerdere weken volledig moest inzetten om de avond te maken tot het sukses, dat het dan ook geworden is, dient werkelijk geluk gewenst te worden met dit prachtige initiatief.

A. van Gelder.

MEDEDELINGEN

Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel

Nota betreffende de bevoegdheden van de Vlaamse Kultuurraad in verband met de toepassing van de Taalwetgeving

Zaterdag 14 februari werd een delegatie van het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel ontvangen door de heer Harmel, Minister van Culturele Aangelegenheden. De delegatie bestond uit de heren Dr F. Bové, Algemeen Voorzitter, Dr S. Szondi, ondervoorzitter, Lic. G. Jassogne en K. Van Keirsbilck, bestuursleden. Het onderhoud verliep in het Nederlands.

Voortgaande op de publieke verklaringen van de heer Harmel waarin deze zich verbonden heeft aan de kultuurraden een effectieve bevoegdheid te verlenen, herinnerde de Algemene Voorzitter de begiselen van het centrum Harmel, waarin Vlamingen en Walen het eens waren om te erkennen dat noch in de Vlaamse, noch in de Waalse kultuurgemeenschap de vorming en

het behoud van taalminderheden door de Staat, d.w.z. de wetgevende, de uitvoerende én de rechterlijke macht, mag toegelaten worden.

Aangezien de overheid deze plichten in de Vlaamse taalstreek en in de gemeenten van de Brusselse agglomeratie niet nakomt, moeten de kultuurraden gewaagd worden om de homogeniteit van de Vlaamse gemeenschap te waarborgen.

Het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel eist dienvolgens dat volgende bevoegdheden zouden verleend worden aan de kultuurraden :

1. bevoegdheid om voor de Raad van State de nietigheid te vorderen van alle handelingen, akten en benoemingen van de uitvoerende macht en de ondergeschikte besturen (parastatalen, provinciën, gemeenten van de Brusselse agglomeratie) die tegen de taalwet indruisen;

2. bevoegdheid om van de Raad van State de intrekking of de schorsing te vorderen van de erkenning of aanneming van de privé-instellingen die met een openbare taak belast zijn, zoals het Rode Kruis, de Sabena, de mutualiteiten, de bouwmaatschappijen voor goedkope woningen, enz... wanneer deze instellingen de taalwet in binnendienst en in het contact met het publiek systematisch overtreden;

3. bevoegdheid om bij de parketten klacht neer te leggen wanneer gezagdragers (burgemeesters, schepenen, enz...) alsmede ambtenaren in strijd met artikelen 151, 233-234 en 237-239 van het strafwetboek handelen;

4. jaarlijks moeten de aangenomen erkende en gesubsidieerde privéinstellingen een rapport over de toepassing van de taalwet in hun diensten aan de cultuurraden overmaken;

5. de cultuurraden zullen inspecteurs benoemen en met inspectieopdrachten belasten in de aangenomen, erkende en gesubsidieerde privéinstellingen;

6. de cultuurraden zullen een « orde van ambtelijke vertalers » oprichten die tot opdracht zal hebben degelijke vertalers ter beschikking te stellen van de ministeries, zodoende zal bereikt worden dat wetteksten en teksten van reglementen en onderrichtingen in een keurig Nederlands worden opgesteld.

Gedaan te Brussel, de 15-2-1959.

Namens het V.O.O. :

(w.g.) *Dr S. Szondi,*

Ondervoorzitter

(w.g.) *Dr F. Bové*

Algemeen Voorzitter.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie jrg. 1959 — n° I.

Wetgeving.

Nederlands Juristenblad jrg. 1959 — n° 8.

Langemeijer G.E. : Strafrechter en Verkeersonveiligheid. — De Lauwere A. : Nogmaals Arbitrage en Pactum de Compromittendo. — Schouten A. : Alcoholgebruik en bloedproef. — Dorhout Mees T.J. : Verzekering contractus pessimae fidei ?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie. jrg. 1959 n° 4572.

Polak J.R. : Het onrechtmatigheidsbegrip, 40 jaar na 1919 (IV). — Jalink C.D. : Huwelijksvoorwaarden.

Journal des Tribunaux jrg. 1959 — n° 4225.

Buch H. : Le droit et le fait dans la jurisprudence du Conseil d'Etat.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer jrg. 1959 n° 104 :

Verstraete M. : Compétence en matière de validation de saisie conservatoire. — Koeckx H. : Opérations d'absorption, de fusion et d'apport d'une branche d'activité, réalisées par des sociétés congolaises par actions à responsabilité limitée régies par la loi du 21 juin 1927. — Sohier A. : Le droit coutumier de Léopoldville.

Revue Critique de Jurisprudence Belge : 4ème trimestre 1958 :

La recevabilité des actions en réparation intentées par les groupements privés autres que les sociétés, en raison du dommage causé soit à la généralité de leurs membres, soit aux fins qu'ils poursuivent, par M. Jean Dabin. — Le problème de la conversion de la séparation de corps en divorce, par M. Claude Renard. — Observations sur les limites imposées à l'activité des personnes morales en droit comparé, par Pierre Van Ommeslaghe. — Juridiction et compétence en matière civile, par M. André Le Paige.

La Revue Administrative jrg. 1958 — n° 11.

Langrod G. : La « Loi de Parkinson ». — Norguet R. : Le progrès social : ses conditions matérielles. — Thuillier G. : « Les Français peints par eux-même ».

Recueil de Jurisprudence de Droit Administratif et du Conseil d'Etat. jrg. 1958 — n° 4 :

A. de Grand Ry : La réforme des marchés de l'Etat en France.

Revue de Droit Intellectuel jrg. 1958 — n° 8-9 :

Vander Haeghen A. : Le développement de la licence obligatoire. — La Convention universelle sur le droit d'auteur dite de Genève vue en droit belge.

Recueil Dalloz : jrg. 1959 - n° 6 :

Larguier J. : Le fondement de la répression de l'ivresse.

Recueil Dalloz, jrg. 1959 - n° 7 :

Chapar Fernand : Les modifications apportées par le code de procédure pénale au fonctionnement des cours d'assises.

Revue du Droit Public et de la Science Politique : jrg. 1958 - n° 6 :

Le Président de la République et le Gouvernement dans la Constitution de Bonn, par Walter Leisner — Notes de Jurisprudence, par Marcel Waline.

Archiv des öffentlichen Rechts : jrg. 1958 - n° 4 :

Jozef Godehard Ebers zum Gedenken, door Prof. Felix Ermacora. — Zur Erinnerung an Kurt Perels und Gerhard Lasser : Kurt Perels, door Hans Peter Ipsen; Gerhard Lassar, door Friedrich Schack. — Die Nichtigerklärung der Volksbefragungsgesetze von Hamburg und Bremen, door Ernst-Werner Fuss.